

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 14 - 15 kwietnia 2018 roku na kierunku

Ekonomia

prowadzonym
na Wydziale Ekonomicznym
Uniwersytetu Gdańskiego

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	12
Dobre praktyki	12
Brak.....	12
Zalecenia	12
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	12
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	26
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	39
Dobre praktyki	39
Brak.....	39
Zalecenia	39
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	39
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	39
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Dobre praktyki	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Zalecenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	44
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	44
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	46
Dobre praktyki	46
Zalecenia	46
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	46

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium.....	46
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	48
Dobre praktyki	49
Zalecenia	49
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	49
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	49
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	51
Dobre praktyki	51
Zalecenia.....	51
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	51
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	51
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	54
Dobre praktyki	55
Zalecenia.....	55
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	55
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Andrzej Cieślik – członek PKA
2. prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA
3. prof. Bogusław Grużewski – ekspert ds. międzynarodowych PKA
4. mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert ds. postępowania oceniającego,
5. Agnieszka Kowalczyk – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studentów RP

1.2. Informacja o procesie oceny

Wizytacja na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego (UG) na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2010 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 938/2011 z dnia 20 października 2011 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA). Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (ZO) z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie Raportu Samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, przedstawicielami Kół Naukowych, Biura Karier oraz Biura Osób Niepełnosprawnych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	<i>Ekonomia</i>	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia Studia II stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne / Niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauki ekonomiczne Dyscyplina: <i>Ekonomia</i>	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia 6 semestrów – 180 ECTS Studia II stopnia 4 semestry – 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Audytor przedsiębiorstw (I st.) Biznes elektroniczny (I st.) Polityka gospodarcza i strategia przedsiębiorczości (I st.) Analityk rynku (I i II st.) Ekonomika transportu i logistyka (I/IIst.) Innowacyjność w gospodarce (I i II st.) Teoria przedsiębiorstw (I i II st.) Diagnozowanie ekonomiczne i funkcjonowanie przedsiębiorstw (II st.) E-commerce (II st.) Gospodarowanie zasobami ludzkim (II st.) Finanse w przedsiębiorstwach (II st.)	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia – licencjat Studia II stopnia – magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	Studia I stopnia (46 osób) Studia II stopnia (46 osób)	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	833 (I st.)	181 (I st.)

	370 (II st.)	236 (II st.)
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia 1740 godzin Studia II stopnia 840 godzin	Studia I stopnia 862 godzin Studia II stopnia 464 godzin

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu, do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku, gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kształcenie na kierunku *ekonomia* jest jednym z dwóch głównych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest determinowana międzynarodowymi trendami rozwoju nauk ekonomicznych, osiągnięciami ekonomii, jako dyscypliny naukowej z zachowaniem zasady ciągłego podnoszenia jakości kształcenia, dbałości o wysoki poziom kwalifikacji absolwentów i ich dobre przygotowanie do kariery zawodowej.

Tożsamość kierunku *ekonomia* wynika z eksponowania w procesie budowania koncepcji kształcenia następujących cech:

- 1) systematycznego aktualizowania przekazywanej wiedzy w ślad za najnowszymi osiągnięciami nauki,
- 2) uelastyczniania procesu kształcenia, poszerzania form kształcenia (ewolucję edukacji tradycyjnej w kierunku autoedukacji),
- 3) wspierania mobilności studentów i nauczycieli akademickich, co, w przypadku nauczycieli akademickich sprowadza się do znaczącej na poziomie Uniwersytetu aktywnością pracowników w wyjazdach zagranicznych, szczególnie w ramach programu Erasmus+ oraz w ramach licznych umów z uczelniami wyższymi z całego świata,
- 4) dużego doświadczenia pracowników Wydziału Ekonomicznego, wynikającego z faktu prowadzenia przez nich działalności poza Wydziałem Ekonomicznym, często poprzez sprawowanie odpowiedzialnych stanowisk w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych,
- 5) współpracy z praktykami gospodarczymi wspomagającymi proces kształcenia na kierunku *ekonomia* w ramach przedmiotów do wyboru, zajęć z praktykami oraz wizyt studyjnych. W ramach kontaktów z otoczeniem gospodarczym realizowane są wspólne przedsięwzięcia projektowe na przykład w ramach funkcjonujących na WE Studenckich kół naukowych
- 6) udziału pracowników WE w podnoszeniu własnych kompetencji, w tym udziału w projekcie „Innowacyjna dydaktyka – rozwój kompetencji wykładowców Wydziału Ekonomicznego”, który jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.4 Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego oraz cyklu szkoleń prowadzonych w formie warsztatowej w Laboratorium Inicjatyw Dydaktycznych
- 7) bazy dydaktycznej w pełni dostosowanej do realizacji programu studiów, w tym dedykowanym laboratorium komputerowym wyposażonym w unikatowe narzędzia informatyczne, służące do realizacji zajęć z zakresu oferowanego programu kształcenia.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* ściśle wiąże się z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego do 2020 r.. Misja UG stanowi, że „Kształcenie z zakresu teorii i praktyki ekonomii wpisuje się w posłannictwo Uniwersytetu Gdańskiego, jakim jest kształcenie cenionych absolwentów, wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje, niezbędne w życiu społeczno-gospodarczym. Poprzez badania naukowe pracownicy wnoszą wkład w poznanie rzeczywistości ekonomicznej, również w wymiarze międzynarodowym oraz rozwiązywanie problemów współczesnego świata”.

Zmiany w programach kierunków studiów (w tym: oferowanie nowych kierunków, wprowadzanie nowych przedmiotów, zmiany w treściach przedmiotów) oraz modyfikacje i zmiany w oferowanych specjalnościach, także na kierunku *ekonomia* odpowiadają na postulat zawarty w Strategii Uniwersytetu Gdańskiego, określony, jako „*nieustanne dostosowywanie wachlarza kierunków studiów i specjalności do zainteresowań kształcących się oraz oczekiwań sfer gospodarczych i społecznych (potrzeb rynku pracy), tworzenie elastycznych programów nauczania, uruchamianie studiów interdyscyplinarnych, wdrażanie nowoczesnych technologii kształcenia, tworzenie międzynarodowych sieci wyspecjalizowanej edukacji, rozwijanie nowych form kształcenia*”.

Koncepcja kształcenia powiązana jest także ze Strategią Wydziału Ekonomicznego na lata 2018-2021. W niej ustalono cele strategiczne dla wszystkich kierunków studiów, w tym również kierunku *ekonomia*. Osiągnięcie celu strategicznego w zakresie kształcenia, którym jest „*Kształcenie studentów według najwyższych światowych standardów i współczesnych wymogów rynku pracy*” uwarunkowane jest realizacją skonkretyzowanych zadań i stale monitorowane. Szczegółowe określenie sposobów realizacji celu ujęte jest w formie zadań, które konkretyzują realizację celu strategicznego, ułatwia jego wykonanie.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest również powiązana z prowadzoną przez Wydział polityką jakości kształcenia. Wyrazem tego jest opisany w Wydziałowej Księdze Jakości Kształcenia proces ewaluacji programów studiów.

Koncepcja kształcenia była tworzona i jest systematycznie ewaluowana i doskonalona przez interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Ich opinie i wnioski dotyczyły także efektów kształcenia, determinujących przydatność absolwentów kierunku *ekonomia* na rynku pracy. Wśród przedstawicieli podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego kluczową rolę odgrywa Rada Ekspertów. Grupuje ona podmioty reprezentatywne dla lokalnego i regionalnego rynku pracy. Do grona interesariuszy wewnętrznych zaliczają się jednostki organizacyjne Wydziału, a również Komisja Programowo-Dydaktyczna i Rada Programowa Kierunku.

Celem przyjętej i doskonalonej koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia* jest realizacja sylwetki absolwenta. Absolwent studiów I stopnia posiada podstawową wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu nauk społecznych, w tym szczególnie ekonomii i jest przygotowany do wykonywania zawodu ekonomisty. Potrafi pozyskiwać analizować informacje potrzebne do podejmowania decyzji operacyjnych, korzystnych dla pojedynczego podmiotu ekonomicznego z różnych sektorów gospodarki. Analizuje uwarunkowania czynników wyznaczających dokonywanie właściwych wyborów na różnych szczeblach decyzyjnych, z uwzględnieniem otoczenia mikro- i makroekonomicznego. Stosuje standardowe narzędzia, w tym informatyczne, wspomagające procesy zarządcze oraz sprawnie posługuje się metodami i narzędziami, pozwalającymi opisać organizacje oraz zachodzące w nich procesy. Zna język obcy na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym z zakresu nauk społecznych. Absolwent jest w pełni przygotowany do podjęcia kształcenia na studiach drugiego stopnia.

Absolwent studiów II stopnia na kierunku *ekonomia* posiada pogłębioną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu nauk społecznych, w tym szczególnie ekonomii. Jest przygotowany do pełnienia odpowiedzialnych funkcji w przedsiębiorstwach, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych oraz instytucjach. Potrafi przeprowadzać analizy ekonomiczne i finansowe wspierające podejmowanie racjonalnych decyzji osadzonych w teoriach ekonomicznych. Dysponuje umiejętnościami praktycznego wykorzystywania metod ilościowych i jakościowych przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych, w tym wykorzystania narzędzi informatycznych do wspomagania procesów decyzyjnych. Postawę absolwenta cechuje elastyczność, otwarcie na nowe pomysły, uczciwość oraz utożsamianie swoich działań z interesem publicznym. Umie poruszać się swobodnie w europejskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej, zna język obcy na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy. Absolwent jest przygotowany do podjęcia studiów trzeciego stopnia (doktoranckich).

1.2.

Wydział Ekonomiczny jest znaczącym w Polsce ośrodkiem badań i kształcenia w zakresie ekonomii. Pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku *ekonomia* realizują szereg badań naukowych wpisujących się w subdyscypliny ekonomii, jako dyscypliny naukowej. Dotyczą one transportu i handlu morskiego, ekonomiki transportu i logistyki, ekonomii integracji europejskiej, biznesu elektronicznego, teorii ekonomii, ekonomiki innowacji i gospodarki oparta na wiedzy oraz ekonomii przedsiębiorstwa.

Prowadzona przez pracowników naukowo-dydaktycznych aktywność naukowa dotyczy dwóch obszarów. Pierwszy związany jest z ich rozwojem naukowym. Sygnalizując tylko ten obszar należy zauważyć, w okresie od 2015 do 2018 r. pracownicy naukowo-dydaktyczni wydziału uzyskali: 1 tytuł profesorski, 8 stopni doktora habilitowanego, 7 stopni doktora.

Ta znacząca liczba przekłada się również na drugi obszar. Jest nim aktywność naukowo-badawcza i badawcza, która konkretyzuje się w opracowaniu podręczników i pomocy dydaktycznych. Jest ona spójna z doskonaleniem umiejętności do prowadzenia specjalistycznych programów zajęć dydaktycznych.

Najważniejszymi osiągnięciami dydaktycznymi pracowników prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* są publikacje podręczników własnego autorstwa, opracowanie programów nowych kierunków i specjalności, prowadzenie kursów przygotowujących do zdobycia prestiżowej kwalifikacji ACCA. Skutkuje to wysokimi miejscami w prestiżowych rankingach dydaktycznych.

Należy tu także odnotować istotny udział opracowywanych przez pracowników Wydziału monografii i podręczników, które są wykorzystywane w procesie kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Nie sposób także pominąć udziału pracowników Wydziału w międzynarodowych projektach badawczych, zwłaszcza realizowanych w ramach programów badawczych Unii Europejskiej. Przyczynia się w istotny stopniu do tworzenia najbardziej aktualnej wiedzy, która następnie przekazywana jest studentom. W procesie dydaktycznym wykorzystywany jest również dorobek naukowy zgromadzony w formie publikacji i ekspertyz.

Podsumowując ten wątek należy podkreślić, że na kierunku *ekonomia* identyfikuje się spójność prowadzonych badań naukowych z ocenianym kierunkiem studiów.

Studenci kierunku *ekonomia* podejmują również aktywność naukową. Są włączani do projektów naukowych i badawczych, mają możliwość, pod kierunkiem kadry dydaktycznej Wydziału do publikowania wyników swoich badań naukowych. Są one następnie upowszechniane przede wszystkim w recenzowanych Zeszytach Studenckich Wydziału Ekonomicznego UG pt. „*Nasze Studia*”. Warunkiem publikacji artykułu naukowego jest

uzyskanie dwóch pozytywnych recenzje na zasadach „double blind review”. Trzeba zauważyć, że ten aspekt kształcenia nastawiony na partnerstwo i współpracę jest bardzo ceniony przez studentów, co wynika z analiz ankiet ewaluacyjnych.

Studenci kierunku *ekonomia* uczestniczą również aktywnie w konferencjach naukowych poza Wydziałem. Są również organizatorami i uczestnikami Wydziałowych konferencji naukowych.

Reasumując przedstawiony wyżej związek badań naukowych w dziedzinie nauk ekonomicznych, z kierunkiem studiów *ekonomia*, należy stwierdzić, że problematyka badań naukowych prowadzonych przez pracowników Wydziału Ekonomicznego, mając na uwadze ich zakres i różnorodność, a także identyfikowane sposoby wykorzystania wyników prowadzonych badań naukowych i przedsięwzięć naukowo-badawczych i badawczych mają wpływ na koncepcję kształcenia, określenie i doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów. Identyfikuje się wykorzystanie wyników badań naukowych prowadzonych w jednostce w programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów

1.3.

Zgodnie z informacjami ogólnymi o programie studiów na Wydziale Ekonomicznym UG zatwierdzonym przez Radę Wydziału w dniu 22 czerwca 2017 r. oraz złożonym raportem samooceny celem kształcenia na kierunku *ekonomia* jest wyposażenie absolwenta w wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu ekonomii, zarówno w wymiarze makroekonomicznym, jak i mikroekonomicznym, pozwalające na wykorzystanie ich w praktyce gospodarczej. Osiągnięcie tego celu ma stworzyć absolwentom możliwość zatrudnienia w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach (publicznych i pozarządowych), zarówno w kraju i za granicą oraz samodzielne prowadzenie działalności gospodarczej. Absolwent ma być przygotowany do przeprowadzania analiz dostępnych lub tworzonych informacji wspierających podejmowanie racjonalnych decyzji ekonomicznych w różnych sektorach i segmentach rynku oraz do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej.

Poprawione efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* zostały przyjęte uchwałą Senatu Uniwersytetu. Kierunek *ekonomia* został przypisany do jednego obszaru wiedzy - nauk społecznych, a efekty kształcenia do jednej dziedziny nauki - nauk ekonomicznych, oraz jednej dyscypliny naukowej – ekonomia. Kierunek *ekonomia* został przypisany do jednej dyscypliny ekonomii, jako dyscypliny wiodącej. Inne dyscypliny nie zostały jednak wyraźnie wymienione. Należy sądzić, że może chodzić o nauki o zarządzaniu i finanse.

Analiza efektów kształcenia, co jest przedmiotem dalszych rozważań, przekonuje, że efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* powinny być odniesione nie tylko do ekonomii, jako dyscypliny podstawowej, ale także do nauk o zarządzaniu i finansów.

Łącznie na studiach zarówno I i II stopnia określono 30 efektów kształcenia odpowiadających Polskiej Ramie Kwalifikacji: 11 efektów z zakresu wiedzy, 11 efektów z zakresu umiejętności oraz 10 efektów z zakresu kompetencji społecznych. Dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia określono wspólne efekty kształcenia. W opisie efektów kształcenia dominują zagadnienia ekonomiczne, natomiast niektóre z efektów odnoszą się również do wiedzy i umiejętności z zakresu finansów i rachunkowości oraz z zakresu zarządzania (rozwój form indywidualnej przedsiębiorczości, posiadanie wiedzy o zasadach ekonomicznych i finansowych funkcjonowania oraz zarządzania podmiotami i strukturami gospodarczymi, wykorzystanie wiedzy z finansów i zarządzania do rozstrzygania dylematów gospodarczych i społecznych, itp.).

Efekty kształcenia znajdują swoje odniesienie do efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych. Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* w zakresie wiedzy absolwent ma znać i rozumieć podstawową terminologię nauk ekonomicznych, ma

mieć elementarną wiedzę o miejscu ekonomii w systemie nauk, jej charakterze, metodologii i powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi, o procesach, zjawiskach, podmiotach, strukturach i instytucjach ekonomicznych oraz o ich elementach i cechach, o relacjach między zjawiskami, podmiotami, strukturami i instytucjami ekonomicznymi w skali mikro-, makroekonomicznej i sektorowej, zarówno w wymiarze realnym, jak i pieniężnym.

W zakresie umiejętności absolwent ma potrafić wykorzystywać wiedzę teoretyczną i pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk gospodarczych w zakresie dyscyplin ekonomicznych.

W zakresie kompetencji absolwent ma rozumieć potrzebę uczenia się przez całe życie oraz potrafić myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy oraz umiejętnie komunikować się z otoczeniem; dostosowuje się do nowych sytuacji i warunków, podejmować nowe wyzwania kreatywnego myślenia, oraz nabywać odporność na porażki.

Studiowanie w ramach oferowanych specjalności ma powodować uszczegółowienie zakresu przekazywanych treści, w taki sposób, aby absolwent studiów I stopnia miał możliwość wykorzystywania efektów kształcenia w pracy zawodowej. Jest to jednocześnie niezbędny etap do podjęcia studiów II stopnia lub/i studiów podyplomowych.

Ukończenie studiów II stopnia na kierunku *ekonomia* ma umożliwić absolwentom, między innymi, zdobycie wiedzy o przedmiocie i metodologii ekonomii oraz jej dyscyplin, absolwent ma znać formy i kierunki ich rozwoju, znać rozszerzony zakres współczesnej terminologii nauk ekonomicznych, ma mieć pogłębioną wiedzę o relacjach między zjawiskami, podmiotami, strukturami i instytucjami ekonomicznymi w skali mikro-, makroekonomicznej i sektorowej, zarówno w wymiarze realnym, jak i pieniężnym, w tym z zakresu wybranej specjalności.

W zakresie umiejętności absolwent ma potrafić wykorzystać teoretyczną i specjalistyczną wiedzę do opisu i analizowania przyczyn oraz przebiegu procesów i zjawisk gospodarczych oraz formułować własne opinie i dobierać krytycznie dane i metody analiz ekonomicznych. Ma potrafić prognozować i modelować złożone procesy i zjawiska ekonomiczne z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi stworzonych przez nauki ekonomiczne.

Deklarowane efekty kształcenia na studiach II stopnia nie mogą być zrealizowane. Będzie to przedmiotem analizy i oceny przy omawiana kryterium 2. Tu tylko stwierdzimy, że będzie to skutkiem braku zaawansowanych zajęć z mikro i makroekonomii oraz zajęć z zakresu zastosowania praktycznych metod badań empirycznych.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent studiów II stopnia ma potrafić, między innymi, samodzielnie uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności ekonomiczne, ma być otwarty na nowe pomysły i techniki, ma skłonność do nauki każdą metodą oraz skłonność do interakcji z innymi uczestnikami procesu uczenia się. Potrafi również myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy i umiejętnie komunikować się z otoczeniem oraz dostosowywać się do nowych sytuacji i warunków.

W opisie efektów kierunkowych nie wskazano bezpośrednio ich odniesienia do odpowiadających im efektów obszarowych, ale można stwierdzić, że opis efektów kierunkowych dla kierunku *ekonomia* uwzględnia efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych wybrane z efektów kształcenia dla obszaru nauk społecznych, do którego został przyporządkowany kierunek studiów.

Efekty sformułowane na poziomie przedmiotów określone są w sylabusach dla studiów I i II stopnia. Efekty te nawiązują bezpośrednio do specyfiki danego przedmiotu i są sformułowane z podziałem na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Efekty przedmiotowe są sformułowane w sposób komunikatywny, nieraz są stosunkowo ogólne, ale wynika to z niewielkiej ich liczby. W sylabusach (ani w innym miejscu) nie są pokazane

bezpośrednie odniesienia efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych, ale analiza tych zależności pozwala stwierdzić, że występuje spójność efektów i realizacja przedmiotów przewidzianych w toku studiów pozwala na osiągnięcie efektów kierunkowych.

Opis kierunkowych efektów kształcenia uwzględnia efekt z zakresu znajomości języka obcego, według którego student ma opanować język obcy na poziomie B2.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zgodna z misją, wizją i strategią Wydziału Ekonomicznego oraz Uniwersytetu. Przy jej opracowywaniu uwzględniono opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, analizy rynku pracy, uwarunkowania sytuacyjne Wydziału oraz przejęte przez Uczelnię i Wydział priorytety jego rozwoju. Koncepcja kształcenia dobrze odzwierciedla tożsamość kierunku.

Problematyka badań naukowych prowadzonych przez pracowników Wydziału Ekonomicznego, mając na uwadze ich zakres i różnorodność, a także identyfikowane sposoby wykorzystania wyników prowadzonych badań naukowych i przedsięwzięć naukowo-badawczych i badawczych mają wpływ na koncepcję kształcenia, określenie i doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów. Identyfikuje się wykorzystanie wyników badań naukowych prowadzonych w jednostce w programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Uczelnia określiła efekty dla kierunku *ekonomia*. Opis kierunkowych efektów kształcenia jest w znacznym stopniu ukierunkowany na zagadnienia ekonomiczne i dominującą dyscypliną mającą odzwierciedlenie w efektach jest ekonomia. Część efektów odnosi się również do dyscyplin finanse oraz nauki o zarządzaniu. Analiza efektów kształcenia przekonuje, że efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* powinny być przypisane nie tylko do ekonomii, jako dyscypliny podstawowej, ale także do nauk o zarządzaniu i finansów. Opis efektów kształcenia jest sporządzony zgodnie z PRK w części dotyczącej profilu ogólnoakademickiego. Efekty kierunkowe są sformułowane w sposób zrozumiały, umożliwiając opracowanie systemu ich weryfikacji. Poprawnie sformułowane są efekty na poziomie modułów (przedmiotów). Są one specyficzne dla każdego przedmiotu, uwzględniają konkretną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne charakterystyczne dla danego przedmiotu.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

- Konieczne jest odniesienie efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* nie tylko do ekonomii, jako dyscypliny podstawowej, ale także do nauk o zarządzaniu i finansów.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Program kształcenia plan studiów mają być w swoich założeniach podporządkowane celowi kształcenia, którym jest wyposażenie absolwenta w wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu ekonomii, zarówno w wymiarze makroekonomicznym, jak i mikroekonomicznym, pozwalające na wykorzystanie ich w praktyce gospodarczej.

Treści programowe ocenianego kierunku są wyprofilowane nie tylko na zagadnienia z zakresu dyscypliny ekonomia, ale również dyscyplin nauk o zarządzaniu oraz finansów. Biorąc pod uwagę, że w systemie POL-on efekty kształcenia na kierunku są odniesione tylko do dyscypliny ekonomia, treści programowe daleko wykraczają poza tę dyscyplinę i należałoby poszerzyć zakres dyscyplin, tym bardziej, że w opisie kierunkowych efektów kształcenia znajdują się merytoryczne odniesienia do nauk o zarządzaniu oraz finansów.

W programie studiów przedstawiane są treści kształcenia, dzięki którym studenci mają w założeniach otrzymać szeroką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne do prowadzenia badań naukowych. W praktyce jednak tak nie jest biorąc pod uwagę, że oferowane przedmioty nie dają możliwości zapoznania się ze współczesnymi metodami badawczymi ani z punktu widzenia teorii ani prowadzenia badań empirycznych. W szczególności, jest to związane z wadliwą konstrukcją programów studiów, a także niewłaściwą alokacją treści programowych między poszczególnymi przedmiotami oraz latami studiów. Przejawia się to między innymi, w zbyt małej liczbie przedmiotów, a zarazem treści kształcenia ze ścisłego kanonu ekonomii (*mikro- i makroekonomia* oraz *ekonometria*), zwłaszcza w przypadku studiów II stopnia, zbyt małej liczbie przypisanych im godzin, niewłaściwych metodach kształcenia (np. tylko wykłady z ekonometrii zamiast wykładów i ćwiczeń, co w przypadku przedmiotu wymagającego pracy w laboratorium komputerowych jest absolutnie nie do przyjęcia).

Studia I stopnia odbywają się w formie zarówno stacjonarnej jak i niestacjonarnej i trwają 6 semestrów. Student uzyskuje w ich trakcie 180 punktów ECTS. Z kolei studia II stopnia odbywają się również w formie zarówno stacjonarnej jak i niestacjonarnej i trwają 4 semestry (na studiach niestacjonarnych prowadzone są również studia w wymiarze 3 semestrów). Student uzyskuje w ich trakcie 120 punktów ECTS. Teoretycznie są to liczby wystarczające do zrealizowania kierunkowych efektów kształcenia zarówno na I jak i na II poziomie studiów. Co najmniej połowa zajęć programu kształcenia na każdym stopniu realizowana jest w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, co sprzyja realizacji zadeklarowanych efektów kształcenia.

Na program studiów na studiach I jak i II stopnia w formie zarówno stacjonarnej jak i niestacjonarnej składa się kilka modułów. Struktura programu studiów jest przejrzysta. Plany studiów na każdym stopniu zawierają następujące moduły: przedmioty ogólne, przedmioty grupy treści podstawowych (grupa A), przedmioty treści kierunkowych (grupa B) oraz przedmioty specjalnościowe (grupa C). Przedmioty z grupy przedmiotów ogólnych oraz grup A i B to przedmioty wspólne dla wszystkich studentów, natomiast przedmioty specjalnościowe to przedmioty dedykowane studentom danej specjalności.

Na studiach I stopnia, zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych, przedmioty ogólne stanowią odpowiednik 18 punktów ECTS (10% ogólnej liczby punktów). Z kolei przedmioty grupy treści podstawowych stanowią odpowiednik 62 punktów ECTS (34% ogólnej liczby punktów). Natomiast przedmioty treści kierunkowych stanowią odpowiednik 56 punktów

ECTS (31% ogólnej liczby punktów). Z kolei przedmioty specjalnościowe stanowią odpowiednik 44 punktów ECTS (24% ogólnej liczby punktów).

Z kolei na studiach II stopnia, zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych, przedmioty ogólne stanowią odpowiednik 1 punktu ECTS (1% ogólnej liczby punktów). Z kolei przedmioty grupy treści podstawowych stanowią odpowiednik 11 punktów ECTS (9% ogólnej liczby punktów). Natomiast przedmioty treści kierunkowych stanowią odpowiednik 37 punktów ECTS (31% ogólnej liczby punktów). Z kolei przedmioty specjalnościowe stanowią odpowiednik 71 punktów ECTS (59% ogólnej liczby punktów).

Programy studiów I i II stopnia posiadają prawidłowo określone ogólne wskaźniki związane z punktacją ECTS. Na studiach I stopnia zajęcia do wyboru stanowią łącznie (wykład ogólnospołeczny do wyboru, języki obce, dwa przedmioty do wyboru w grupie treści kierunkowych oraz przedmioty specjalnościowe) 30% ogólnej liczby punktów ECTS w toku studiów. Podobnie na studiach II stopnia zajęcia do wyboru stanowią łącznie (przedmioty do wyboru oraz przedmioty specjalnościowe) 30% ogólnej liczby punktów ECTS w toku studiów.

Przedmioty i treści kształcenia należące do ścisłego kanonu ekonomii na I stopniu to: *mikro-* i *makroekonomia* oraz *ekonometria* z niewiadomego powodu znajdują się w dwóch różnych grupach przedmiotów: grupie treści podstawowych A (*makroekonomia I* i *mikroekonomia I*) oraz grupie treści kierunkowych B (*makroekonomia II*, *mikroekonomia II*, *ekonometria*). Na studiach stacjonarnych I stopnia na zajęcia z *mikro-* i *makroekonomii* przypada łącznie 180 godzin wykładów i ćwiczeń, czemu odpowiadają 24 punkty ECTS, natomiast na zajęcia z *ekonometrii* zaledwie 30 godzin i 4 punkty ECTS. Z kolei na studiach niestacjonarnych I stopnia na zajęcia z *mikro-* i *makroekonomii* przypada łącznie 120 godzin wykładów i ćwiczeń, czemu odpowiadają 24 punkty ECTS, natomiast na zajęcia z *ekonometrii* zaledwie 16 godzin i 4 punkty ECTS. Zajęcia z kanonu ekonomii to łącznie 210 godzin na studiach stacjonarnych i 136 godzin na studiach niestacjonarnych, czemu odpowiada 28 punktów ECTS na obydwu rodzajach studiów, czyli zaledwie nieco ponad 15% całości punktów! W grupie treści kierunkowych na obu rodzajach studiów znalazły się natomiast takie przedmioty jak *rachunkowość zarządcza* czy też *nauka o przedsiębiorstwie*, do których w ogóle nie odnoszą się zadeklarowane efekty kształcenia, a które nie są związane z ekonomią.

Natomiast na studiach stacjonarnych II stopnia nie ma w ogóle zajęć, a więc i treści kształcenia z *mikroekonomii*, na *makroekonomię* przypada zaledwie 30 godzin wykładu, co odpowiada 5 punktom ECTS, a na *zastosowania ekonometrii* 15 godzin wykładu, co odpowiada 2 punktom ECTS. Podobnie, na studiach niestacjonarnych II stopnia nie ma w ogóle zajęć z *mikroekonomii*, na *makroekonomię* przypada zaledwie 24 godzin wykładu, co odpowiada 5 punktom ECTS, a na *ekonometrię* stosowaną 10 godzin wykładu, co odpowiada 2 punktom ECTS. Zatem zajęcia z kanonu ekonomii to łącznie 45 godzin na studiach stacjonarnych i 34 godziny na studiach niestacjonarnych, czemu odpowiada 7 punktów ECTS na obydwu rodzajach studiów, czyli mniej niż 6% całości punktów, co jest nie do przyjęcia.

Programu studiów zakłada nauczanie *mikro-* oraz *makroekonomii* w większości na studiach I stopnia, natomiast na studiach II stopnia przedmioty te nie występują w ogóle (*mikroekonomia*) bądź też występują w postaci szczątkowej i niezaawansowanej (*makroekonomia III* w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych i 24 na studiach niestacjonarnych). W związku, z czym na studiach II stopnia studenci nie mają możliwości zapoznania się i opanowania *mikro-* i *makroekonomii* na poziomie zaawansowanym i realizacji zadeklarowanych efektów kształcenia. Zamiast tego w koncepcji programu zakłada się na stopniu II nauczanie rozszerzeń ekonomii, ale rozszerzenia te nie mają z kolei charakteru zaawansowanego, ponieważ bazują na podstawowym, a nie zaawansowanym aparacie narzędziowym wywodzącym się z zajęć z *mikro-* oraz *makroekonomii* na poziomie podstawowym ze studiów I stopnia. W rezultacie można odnieść wrażenie, że pod względem

stopnia zaawansowania studia stopnia II nie różnią się istotnie od stopnia I, ponieważ wykorzystują ten sam podstawowy aparat narzędziowy.

Na studiach I stopnia *mikroekonomia* nauczana jest w postaci dwóch przedmiotów o nazwie *mikroekonomia I* oraz *mikroekonomia II* w wymiarze odpowiednio 60h (30h wykładu i 30h ćwiczeń) i 30h (15h wykładu i 15h ćwiczeń) na studiach o charakterze stacjonarnym oraz w wymiarze odpowiednio 40h (20h wykładu i 20h ćwiczeń) i 20h (10h wykładu i 10h ćwiczeń) na studiach o charakterze niestacjonarnym. Analiza sylabusów wyżej wymienionych przedmiotów pokazuje, że obydwa przedmioty opierają się o ten sam podstawowy podręcznik do mikroekonomii autorstwa Krugmana i Wells, a omawiane zagadnienia i narzędzia dotyczą jedynie kwestii bardzo podstawowych zagadnień i struktur rynkowych, które rzadko są występują we współczesnym świecie. Z tego względu sekwencję nauczania *mikroekonomii* należy uzupełnić o przedmiot, który zajmowałby się analizą niedoskonale konkurencyjnych struktur rynkowych, w szczególności w kontekście dynamicznym, o nazwie *organizacja rynku i konkurencji* w wymiarze 30h wykładu i 30h ćwiczeń na studiach stacjonarnych i 20h wykładu i 20h ćwiczeń na studiach niestacjonarnych. Obecnie podobny przedmiot o nazwie *organizacja przemysłowa i procesy innowacyjne* oferowany jest tylko, jako przedmiot specjalnościowy w ramach specjalności innowacyjność w gospodarce i to w dodatku na II stopniu w semestrze pierwszym, gdzie ewidentnie nie pasuje biorąc pod uwagę jego niezaawansowany charakter, ponieważ bazuje on na standardowym podręczniku do studiów licencjackich autorstwa Cabrala. Tymczasem, ze względu na fundamentalne znaczenie różnych form konkurencji niedoskonałej we współczesnym świecie przedmiot tego typu powinien być obowiązkowy dla wszystkich studentów już na studiach licencjackich stanowiąc niezbędne uzupełnienie i rozszerzenie oferowanego kanonu zajęć z mikroekonomii. Przedmiot tego typu powinien być umiejscowiony na trzecim roku studiów licencjackich, jako przedmiot obowiązkowy dla wszystkich studentów, niezależnie od specjalności, najlepiej w semestrze piątym.

Na studiach I stopnia *makroekonomia* nauczana jest w postaci bloku dwóch przedmiotów o nazwie *makroekonomia I* oraz *makroekonomia II* w wymiarze odpowiednio 60h (30h wykładu i 30h ćwiczeń) i 30h (15h wykładu i 15h ćwiczeń) na studiach o charakterze stacjonarnym oraz w wymiarze odpowiednio 40h (20h wykładu i 20h ćwiczeń) i 20h (10h wykładu i 10h ćwiczeń) na studiach o charakterze niestacjonarnym. Analiza sylabusów wyżej wymienionych przedmiotów pokazuje, że omawiane zagadnienia i narzędzia dotyczą głównie kwestii gospodarki zamkniętej z bardzo niewielkimi odniesieniami do gospodarki otwartej. Brakuje, zatem całej części makroekonomii koncentrującej się na problematyce *makroekonomii gospodarki otwartej*, która ma kluczowe znaczenie w nauczaniu współczesnej makroekonomii ze względu na rosnącą integrację gospodarek narodowych i występujące między nimi współzależności. Obecnie wymiar godzinowy dla nauczania makroekonomii na poziomie I stopnia jest, zatem wystarczający jedynie do omówienia zagadnień dotyczących gospodarki zamkniętej. Z tego względu zdecydowanie zalecane jest uzupełnienie obowiązkowej dla wszystkich studentów sekwencji nauczania makroekonomii na studiach I stopnia o przedmiot *makroekonomia gospodarki otwartej* w wymiarze 30h wykładu i 30h ćwiczeń na studiach stacjonarnych oraz 20h wykładu i 20h ćwiczeń na studiach niestacjonarnych, który powinien zostać ulokowany na drugim lub trzecim roku studiów po zajęciach z *makroekonomii II*.

Program studiów II stopnia zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych wymaga gruntownej przebudowy, ponieważ nie zapewnia realizacji deklarowanych efektów kształcenia. Biorąc pod uwagę fakt całkowitego braku zaawansowanych przedmiotów ze ścisłego kanonu ekonomii: *zaawansowanej makroekonomii*, *zaawansowanej mikroekonomii* oraz *zaawansowanej ekonometrii* należy kanon ten zbudować od podstaw. Przedmioty te powinny być umieszczone na pierwszym roku studiów II stopnia, a rozszerzenia tych przedmiotów na roku drugim. Standardowo przyjęty minimalny wymiar godzin dla każdego z

tych przedmiotów na uczelniach w Unii Europejskiej to 60h wykładu i 60h ćwiczeń na studiach stacjonarnych (i odpowiednio mniej na studiach niestacjonarnych). Budując kurs zaawansowanej ekonometrii warto jest dokonać jego podziału na dwie równe części po 30h wykładu i 30h ćwiczeń każda: *mikroekonomię* oraz *makroekonomię*, ze względu na odmienny charakter wykorzystywanych danych statystycznych i w związku z tym stosowanych metod estymacji, oraz powiązać te zajęcia z praktycznym odniesieniem do zagadnień omawianych odpowiednio na zajęciach z zaawansowanej *mikro-* i *makroekonomii*.

Na studiach stacjonarnych I stopnia oferowanych jest pięć następujących specjalności: biznes elektroniczny, ekonomika transportu i logistyka, innowacyjność w gospodarce, polityka gospodarcza i strategia przedsiębiorczości, teoria przedsiębiorstw. Tylko dwie spośród tych specjalności posiadają kontynuację na studiach II stopnia: innowacyjność w gospodarce oraz ekonomika transportu i logistyka. Ponadto, na II stopniu oferowane są następujące dwie specjalności: e-commerce, oraz diagnozowanie ekonomiczne i funkcjonowanie przedsiębiorstw, co łącznie daje cztery specjalności.

Z kolei na studiach niestacjonarnych I stopnia oferowanych jest siedem następujących specjalności: biznes elektroniczny, ekonomika transportu i logistyka, innowacyjność w gospodarce, polityka gospodarcza i strategia przedsiębiorczości, teoria przedsiębiorstw, analityk rynku, audytor przedsiębiorstw. Zdecydowana większość tych specjalności posiada swoją kontynuację na studiach II stopnia. W szczególności, na studiach niestacjonarnych II stopnia oferowanych jest siedem następujących specjalności: e-commerce, diagnozowanie ekonomiczne i funkcjonowanie przedsiębiorstw, ekonomika transportu i logistyka, innowacyjność w gospodarce, polityka gospodarcza i strategia przedsiębiorczości, finanse w przedsiębiorstwach, analityk rynku.

Zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych w większości wyżej wymienione specjalności, w najlepszym razie, tylko w luźny sposób nawiązują do kierunku *ekonomia*, a w nazwie żadnej z nich nie występuje termin *ekonomia*. Natomiast część z nich zdecydowanie lepiej pasowałaby do kierunku zarządzanie (np. biznes elektroniczny czy teoria przedsiębiorstw), rachunkowość i finanse (np. audytor przedsiębiorstw, czy też finanse w przedsiębiorstwach) lub też kierunku transport i logistyka (ekonomika transportu i logistyka).

Na I stopniu na obu rodzajach studiów student wybiera specjalność po III semestrze nauki, natomiast na II stopniu obu rodzajów studiów student dokonuje wyboru specjalności na I semestrze nauki (dotyczy to zarówno studiów w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym). Pula przedmiotów specjalnościowych wraz z przypisanym do nich seminarium licencjackim jest w całości do wyboru studenta, który wybierając daną specjalność wybiera dany moduł zajęć.

Ponadto, na II stopniu studiów studenci mają do wyboru w grupie A (tzn. przedmioty grupy treści podstawowych) przedmioty w zależności od profilu ukończonych przez nich studiów I stopnia. Jeżeli miały one charakter ekonomiczny to studenci wybierają przedmiot z puli oferowanej przez Wydział natomiast, jeżeli studia nie miały charakteru ekonomicznego to studenci wybierają przedmiot: *podstawy mikro- i makroekonomii*. Natomiast przedmioty specjalnościowe wraz z przypisanym do nich seminarium magisterskim są w całości do wyboru studenta - analogicznie do studiów I stopnia. Z kolei w ramach grupy przedmiotów treści kierunkowych grupy B studenci wybierają naukę języków obcych w ramach przedmiotu: *Język obcy w biznesie* oraz dokonują wyboru lektoratów z puli wydziałowej.

Absolwenci kierunków nieekonomicznych stopnia I przyjęci na stopień II na kierunku zobowiązani są do zaliczenia przedmiotu uzupełniającego *podstawy mikro- i makroekonomii* w wymiarze 30h. Według obecnej koncepcji zaliczenie tego przedmiotu ma umożliwiać im w miarę swobodne przejście do przedmiotów będących rozszerzeniami ekonomii. Podstawowym problemem tego rozwiązania jest jednak to, że nabyty dzięki temu aparat narzędziowy nie jest

niestety odpowiedni do studiów II stopnia, które mają w swoich założeniach mieć charakter zaawansowany i realizować efekty pogłębione. Przedmiot ten nie może być, zatem w żadnym razie traktowany, jako substytut *zaawansowanej mikro- i makroekonomii* na studiach II stopnia. Może on, co najwyżej stanowić w zmodyfikowanym programie pewne wprowadzenie do przyszłych zajęć z *mikro- oraz makroekonomii* na poziomie zaawansowanym, które obecnie nie są oferowane. Dopiero zaliczenie zajęć z *mikro- oraz makroekonomii* na poziomie zaawansowanym będzie mogło stanowić gwarancję właściwego przygotowania do podjęcia zajęć o charakterze rozszerzeń ekonomii na poziomie zaawansowanym oraz realizacji deklarowanych efektów kształcenia.

Przeprowadzona analiza sylabusów na studiach II stopnia ujawniła ponadto, że również zajęcia mające stanowić rozszerzenie ekonomii zawierają treści programowe, które są adekwatne do studiów I, a nie II stopnia. W wielu przypadkach, przedmioty te zawierają treści podstawowe, a nie pogłębione. W związku z tym należy dokonać analizy treści wszystkich przedmiotów na studiach II stopnia i usunąć z nich treści podstawowe zastępując je treściami pogłębionymi. Przykładowo, obowiązkowe dla wszystkich specjalności zajęcia z *ekonomii międzynarodowej* na II stopniu prowadzone są w oparciu o podstawowe podręczniki polskich autorów oraz amerykański podręcznik autorstwa Krugmana i Obstfelda adresowany do studentów college'u, które są odpowiednie dla studiów I stopnia, w związku z czym przedmiot ten w swojej obecnej postaci powinien zdecydowanie znaleźć się na 3 roku studiów I stopnia zamiast na czwartym semestrze 2 roku studiów II stopnia, gdzie spodziewać się należy przedmiotów już bardzo zaawansowanych, bazujących na przedmiotach zaawansowanych z pierwszego roku, i będących ukoronowaniem programu studiów. Podobnie, wspomniane wcześniej zajęcia z *organizacji przemysłowej i procesów innowacyjnych*, oferowane, jako przedmiot specjalnościowy w ramach specjalności *innowacyjność w gospodarce* na II stopniu w semestrze pierwszym, oparte są na podstawowym podręczniku Cabrera, który jest odpowiedni dla studiów I stopnia w związku, z czym przedmiot ten w swojej obecnej postaci powinien raczej znaleźć się na 3 roku studiów I stopnia, jako rozszerzenie i uzupełnienie podstawowej sekwencji przedmiotów z *mikroekonomii*, zamiast na 1 roku studiów II stopnia. To jest oczywiście rozszerzenie ekonomii, ale nie odpowiadające poziomowi studiów II stopnia, tego typu przedmioty powinny natomiast zostać zawarte w ramach rozszerzenia ekonomii na stopniu I. W przypadku przedmiotów specjalnościowych na II stopniu studiów o charakterze ogólnoakademickim należy kierować się zasadą opierania się przede wszystkim na aktualnych artykułach naukowych z literatury światowej, a nie na treściach zawartych w podstawowych podręcznikach.

Na stopniu II musi funkcjonować podobny podział na zajęcia należące do kanonu ekonomii na poziomie zaawansowanym: *mikro- i makroekonomię* oraz *ekonometrię*, na pierwszym roku i ich rozszerzenia na drugim roku. Przykładowo, wspomniany wcześniej przedmiot *organizacja przemysłowa i procesy innowacyjne* może nadal funkcjonować na studiach II stopnia, jako przedmiot specjalnościowy pod warunkiem włożenia do niego treści rzeczywiście zaawansowanych tak by móc zrealizować deklarowane efekty kształcenia. Podział tego typu jest od wielu lat standardem funkcjonującym na innych uczelniach w obrębie Unii Europejskiej oraz czołowych uczelniach krajowych i powinien być w związku traktowany, jako wzorzec przy opracowywaniu własnych programów przez inne uczelnie.

Podsumowując dotychczasową analizę programu studiów i treści programowych okazuje się, że w rezultacie braku takiego podziału, podział na studia I i II stopnia na Wydziale Ekonomicznym UG jest w dużej mierze podziałem fikcyjnym, ponieważ mamy w rzeczywistości do czynienia z 5-letnimi studiami licencjackimi, które nie dają możliwości zapoznania się i nabycia zaawansowanej wiedzy z ekonomii na poziomie pogłębionym i w związku z tym realizacji zadeklarowanych efektów kształcenia. W szczególności nie dają one

również zaawansowanych narzędzi analizy ekonomicznej, a w rezultacie nie przygotowują one do prowadzenia działalności naukowej, co jest celem programu o charakterze ogólnoakademickim. Wyrazem tego jest bardzo niski poziom prac magisterskich, które się zasadniczo nie różnią od prac licencjackich, o czym jest mowa w dalszej części raportu.

Harmonogram zajęć dla studiów stacjonarnych obejmuje plan zajęć od poniedziałku do piątku z uwzględnieniem modułów zajęć obowiązkowych i bloków zajęć do wyboru. Zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się natomiast w soboty i niedziele. Terminy poszczególnych zjazdów określa *Terminarz zjazdów dla studiów niestacjonarnych* zatwierdzany przez Prodziekana ds. kształcenia, nie później niż trzy miesiące przed rozpoczęciem danego semestru. Zajęcia na kierunku *ekonomia* na studiach stacjonarnych I i II stopnia odbywają się w standardowych blokach po 1,5 godziny. Natomiast na studiach niestacjonarnych na obydwu stopniach zajęcia są blokowane w większe bloki po 3,5 godziny. Harmonogram zajęć nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia zasad higieny procesu nauczania. Liczebność grup ćwiczeniowych oraz wykładowych nie budzi zastrzeżeń.

W ramach kierunku *ekonomia* nie są prowadzone obowiązkowe praktyki studenckie. Z uwagi na ich umiejscowienie w programie studiów studenci mogą skorzystać z możliwości odbywania praktyk. Praktyki nie cieszą jednak się dużym zainteresowaniem studentów. Wynika to z faktu, iż część studentów zarówno I, ale szczególnie II stopnia studiów podejmuje pracę w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu w różnych organizacjach. Praca zawodowa studentów bardzo często jest kontynuowana po zakończeniu studiów. Władze dziekańskie Wydziału Ekonomicznego, działając zgodnie z regulaminem studiów, umożliwiają studentom podejmowanie pracy zarobkowej w taki sposób, aby nie wpływało to w sposób negatywny na osiąganie przez nich wymaganego poziomu wykształcenia i realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Warte podkreślenia jest to, że wychodząc naprzeciw różnorodnym potrzebom studentów, na Uniwersytecie Gdańskim już na poziomie Regulaminu Studiów UG wprowadzono elastyczne formy studiowania oraz określono jasne zasady ich stosowania. Zgodnie z regulaminem studiów student może, studiować według indywidualnego programu studiów. Forma ta przysługuje m.in. studentom niepełnosprawnym. Dziekan jest upoważniony do takiego stosowania Regulaminu, aby bez naruszania jego zasad umożliwić osobie niepełnosprawnej wypełnianie obowiązków studenckich, stosownie do jej sprawności psychofizycznych. Realizacja tego zapisu polega na przykład na tworzeniu specjalnych warunków nauczania i rozliczania przedmiotu, objętego programem studiów, w tym np. dla osób niedowidzących stosuje się większe czcionki (w przypadku prac zaliczeniowych i egzaminów) i odpowiedni kontrast (w przypadku prac w formach elektronicznych). Dla studentów niepełnosprawnych ruchowo realizowana jest pomoc w dotarciu na i z zajęć dydaktycznych oraz organizacja miejsca pracy dopasowanego do potrzeb studenta.

Na kierunku *ekonomia* nie są prowadzone studia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wyjątek stanowią dwa kursy oferowanych przez bibliotekę oraz pewne zajęcia specjalnościowe do wyboru.

W programie studiów zarówno I jak i II stopnia przewidziane są trzy zasadnicze formy prowadzenia zajęć: wykłady, ćwiczenia (w tym komputerowe) oraz seminaria. Na studiach I stopnia przewagę mają formy pasywne (wykłady), które stanowią ponad 50% godzin zajęciowych. Natomiast na studiach II stopnia ponad 50% zajęć stanowią formy aktywne (ćwiczenia i seminaria). Struktura form prowadzonych zajęć jest zasadniczo zgodna z prowadzonym profilem kształcenia i przyczynia się do osiągania kierunkowych efektów kształcenia. Byłoby jednak pożądane zwiększenie form aktywnych na studiach I stopnia tak by ich łączny udział stanowił ponad 50%.

Metody dydaktyczne stosowane w toku studiów opisane są w sylabusach. Stosowane metody to m.in.: wykład z prezentacjami multimedialnymi, dyskusja, projekty indywidualne, zespołowa prezentacja multimedialna, prezentacja projektu, praca w grupach, studia przypadku, rozwiązywanie zadań. Metody są na ogół dobrze dobrane do specyfiki przedmiotu i formy zajęć. Występują jednak przedmioty, w których metody dydaktyczne powinny być zmodyfikowane. Na przykład, dla przedmiotu zastosowania ekonometrii oferowanego na II stopniu, jako metodę wskazano tylko wykład, co jest zdecydowanie niewłaściwe biorąc pod uwagę stosowany charakter przedmiotu. W przypadku przedmiotów należących do ścisłego kanonu ekonomii, takich jak mikro- czy makroekonomia brak jest takich metod jak np. rozwiązywanie zadań. Niektóre z metod dydaktycznych są sformułowane w sposób bardzo ogólny, np. współpraca, która nie wiadomo, czego konkretnie ma dotyczyć.

Zakres wykorzystywanych metod kształcenia jest zgodny z zakresem przedstawionym w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Obejmuje on między innymi wykłady z prezentacjami multimedialnymi, ćwiczenia z wykorzystaniem metod aktywizujących, dyskusje na zajęciach konwersatoryjnych, pracę w laboratorium komputerowym, projekty indywidualne, pracę w grupach, współpracę, studia przypadków, gry dydaktyczne oraz formy kształcenia na odległość. Powiązania między poszczególnymi efektami kształcenia a metodami kształcenia weryfikującymi osiągnięcie tych efektów podczas studiowania każdego z przedmiotów zostały wskazane na poziomie sylabusów tych przedmiotów.

Na poziomie poszczególnych przedmiotów został określony nakład pracy studenta, na który składają się m.in.: uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych, przygotowanie do zajęć, studiowanie literatury, przygotowanie projektu, przygotowanie się do egzaminu lub/i zaliczenia, konsultacje. Ogólnie nakład pracy studenta jest policzony w sposób właściwy, realnie odpowiadający nakładowi pracy na dany przedmiot z uwzględnieniem jego specyfiki i stopnia trudności. Jednak w pojedynczych przypadkach, nakład pracy studenta jest przeszacowany. Na przykład, dla przedmiotu ekonomia menedżerska oferowanym na II stopniu, który składa się tylko z wykładu (30 godz.) przewidziano 6 pkt. ECTS. Takie aktywności jak przygotowanie do zajęć, studiowanie literatury, przygotowanie się do egzaminu przewidziano 90 godz., co w rzeczywistości wydaje się być mało realne.

2.2.

Według złożonego raportu samooceny stosunkowo niewielka liczebność grup ćwiczeniowych /specjalnościowych (zgodna z Zarządzeniem Rektora UG), odpowiedni wymiar godzinowy i formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne, aktywizujące studentów, mają umożliwić osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia na kierunku ekonomia na I i II stopniu studiów.

Zakładane efekty kształcenia są w większości przypadków skutecznie realizowane w ramach oferowanych przedmiotów na studiach I stopnia zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Natomiast w przypadku studiów II stopnia, zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych, zakładane efekty kształcenia nie są realizowane z powodu wadliwej konstrukcji programu oraz niewłaściwych treści programowych nie odpowiadających poziomowi II stopnia.

Powiązanie metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia niezbędnych w działalności badawczej ma znajdować swoje odzwierciedlenie w przedmiotach ogólnych, kierunkowych i specjalnościowych. Jednak w praktyce tak nie jest. W szczególności, dotyczy to studiów II stopnia.

Sposób i kryteria oceniania studentów są opisane w sylabusach przedmiotów. W większości przedmiotów opisane warunki są wystarczające, aby student wiedział, co jest konieczne do zaliczenia przedmiotu (wskazane są formy zaliczenia wykładu, ćwiczeń,

określone są dodatkowe formy aktywności brane pod uwagę przy ocenie końcowej, w niektórych przypadkach określone są szczegółowe wymagania z danego przedmiotu).

Metody sprawdzania i oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są ujęte w sylabusach. Dotyczą tego dwie części sylabusu: jedna określa stosowane sposoby i formy sprawdzania oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia, a druga warunki zaliczenia. Do sposobów i form sprawdzania efektów kształcenia zalicza się m.in. takie metody jak na przykład: odpowiedź na egzaminie ustnym, kolokwium, przygotowanie projektu, egzamin pisemny, ocena umiejętności dokonywania analiz, udział w dyskusji, itp. W niektórych przypadkach określone są szczegółowe warunki zaliczenia (np. wskazany jest udział procentowy poszczególnych sposobów weryfikacji w ocenie końcowej, procentowy próg konieczny do otrzymania określonej oceny, itp.). Jednak w niektórych przypadkach opis tych części sylabusu jest niepełny, tj. najczęściej nie są wskazane warunki i kryteria oceny. Ogólna ocena sposobów weryfikacji i form oceny jest pozytywna. Zestaw metod jest prawidłowo zróżnicowany w zależności od przedmiotu, w przeważającej większości metody weryfikacji są dobrze dobrane. Jednak należałoby dokonać przeglądu sylabusów i dokonać odpowiednich modyfikacji tak, aby kryteria oceny były opisane w sposób bardziej szczegółowy z wagami przypisanymi do poszczególnych składowych oraz skalą ocen.

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się poprzez egzaminy pisemne, egzaminy ustne, kolokwia, eseje/referaty (portfolio), zadania/prace domowe, prezentacje indywidualne, prezentacje grupowe, aktywność na zajęciach, udział w dyskusji, projekty indywidualne i projekty grupowe. Sposób weryfikacji efektów każdego prowadzonego przedmiotu ujęty jest w jego sylabusie. Na pierwszych zajęciach, wprowadzających do danego przedmiotu, omawiana jest treść sylabusu, z uwzględnieniem efektów kształcenia i sposobów ich weryfikacji. Pracownik naukowy jest ponadto odpowiedzialny za weryfikację efektów kształcenia oraz prowadzenie dokumentacji. Ewaluacja zajęć w postaci ankiet studenckich (on-line i tradycyjne), hospitacji zajęć oraz ewaluacja grupy przeprowadzonej przez wykładowcę pozwala na ocenę kursu i efektów jego realizacji.

Tematyka prac etapowych wymaganych przy realizacji poszczególnych przedmiotów związana jest z prowadzonym przedmiotem. Prace etapowe są elementem weryfikacji efektów kształcenia i muszą zostać napisane przez studenta lub grupę studentów. Obowiązkiem prowadzącego jest weryfikacja przedłożonej pracy etapowej, określenie, czy spełnia ona warunki pracy etapowej oraz omówienie jej zawartości z autorami.

Przegląd prac przejściowych, zaliczeniowych i egzaminacyjnych pozwala stwierdzić, że umożliwiają one weryfikację założonych, przedmiotowych efektów kształcenia. Jednocześnie przeprowadzona analiza prac etapowych pokazała, że zakładane efekty kształcenia są w większości realizowane na studiach I stopnia, natomiast tylko częściowo na studiach II stopnia. W szczególności, wynika to nie tyle z niewłaściwych metod weryfikacji efektów kształcenia, ale w większym stopniu problemem jest nasycenie przedmiotów drugiego stopnia treściami podstawowymi, zamiast zaawansowanymi, co wynika z niewłaściwego programu studiów II stopnia. Prace są na różnym poziomie, ale spełniają standardy zaliczenia przedmiotu na studiach I stopnia, ale już nie na studiach II stopnia. Na pracach czasami zaznaczane są uwagi prowadzącego, zawsze zaznaczana jest poprawność odpowiedzi na poszczególne pytania oraz liczba punktów i ocena końcowa. Oceny są zróżnicowane, na ogół adekwatne do poziomu pracy. Dokonując ogólnej oceny struktury wystawianych ocen prac etapowych można stwierdzić, że jest ona prawidłowa a średnie ocen z poszczególnych przedmiotów są zróżnicowane.

Weryfikacja efektów kształcenia w procesie dyplomowania dokonywana jest poprzez napisanie pracy dyplomowej oraz na egzaminie dyplomowym. Prace dyplomowe na I stopniu studiów są na przeciętnym poziomie, ale spełniającym wymogi poziomu i profilu studiów.

Natomiast prace dyplomowe na II stopniu nie różnią się istotnie od prac na stopniu I i nie spełniają wymogów poziomu i profilu studiów. Ponadto ZO zwraca uwagę na fakt, iż w wyniku dokonanej analizy stwierdzono, iż tematyka niektórych prac dyplomowych jest spoza dziedziny nauk ekonomicznych.

Tematyka prac dyplomowych ustalana jest z promotorem w czasie I semestru seminarium dyplomowego, którego zaliczenie warunkowane jest przedstawieniem tytułu oraz planu pracy. Po zakończeniu I semestru seminarium dyplomowego tematy prac przekazywane są do Dziekanatu Wydziału. W założeniach ma to pozwalać na weryfikację zgodności formułowania tematów z kierunkiem studiów. Nie wiadomo jednak, czy rzeczywiście taka weryfikacja jest przeprowadzana, nie określono, kto za ramienia dziekanatu ma zajmować się taką weryfikacją i czy posiada dostateczne kompetencje merytoryczne, aby taką niezgodność zidentyfikować. O tym, że tak zaprojektowany system nie funkcjonuje właściwie, świadczy analiza prac dyplomowych wylosowanych przez ZO PKA, która pokazała, że niektóre prace nie są zgodne z kierunkiem studiów. Przykładem tego jest praca licencjacka zatytułowana „Organizacja logistyki w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”, która nie ma nic wspólnego z ekonomią – w bibliografii pracy nie stwierdzono ani jednej publikacji odwołującej się do ekonomii. Taka praca mogłaby powstać na kierunku transport i logistyka.

Przygotowaniu studentów do pisania prac dyplomowych na studiach I i II stopnia ma służyć cały szereg zajęć oferowanych przez Wydział. W szczególności, po zakończeniu oferowanego w czwartym semestrze drugiego roku przedmiotu *Metodologia i źródła informacji naukowej. Przygotowanie pracy licencjackiej* o charakterze e-learningu prowadzonego przez bibliotekę w wymiarze 15h zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych I stopnia student ma wiedzieć, jakie są zasady doboru źródeł naukowych, identyfikować cele badawcze oraz rozumieć, w jaki sposób formułuje się wnioski. Student ma potrafić zastosować wiedzę w procesie przygotowania pracy licencjackiej, nabyć umiejętności analizowania zjawisk ekonomicznych i zastosowania nabytej wiedzy. W zakresie kompetencji student ma nabyć zdolność do odpowiedzialnego wykonywania zadań oraz uczenia się przez całe życie.

Podobną rolę, ale już na poziomie pracy magisterskiej, na II stopniu studiów ma wypełniać zakres przedmiotu *Metodologia i źródła informacji naukowej. Przygotowanie pracy magisterskiej* oferowany w wymiarze 15h zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Podobnie jak na studiach licencjackich przedmiot ten oferowany jest wyłącznie w postaci e-learningu. Uzupełnieniem tego przedmiotu na studiach II stopnia ma być przedmiot *Instrumentarium badań ekonomicznych* oferowany w drugim semestrze na pierwszym roku w wymiarze 15h wykładu i 15h ćwiczeń na studiach stacjonarnych oraz 10h wykładu i 10h ćwiczeń na studiach niestacjonarnych. Niestety przeprowadzona analiza sylabusa tego przedmiotu pokazała, że w ramach tego przedmiotu studenci nie są zaznajamiani z zaawansowanymi technikami badawczymi odpowiadającymi wymogom studiów II stopnia. W szczególności, w ramach tych zajęć omawiane są proste koncepcje statystyczne, takie jak współczynniki korelacji oraz prosta analiza regresji bez żadnej refleksji, do jakiego typu danych i w jakich warunkach może być ona stosowana. Z tego względu przedmiot ten w obecnej postaci został źle umiejscowiony w programie studiów i powinien znaleźć się raczej na studiach I stopnia. Zamiast tego przedmiotu zdecydowanie bardziej wskazane i przydatne byłoby wprowadzenie zajęć ze statystyki matematycznej, które stanowiłyby wprowadzenie do zaawansowanej ekonometrii.

Ponadto, w przygotowaniu pracy dyplomowej pomocne ma być *seminarium licencjackie* na studiach I stopnia w wymiarze 60h na studiach stacjonarnych oraz 32h na studiach niestacjonarnych oraz *seminarium magisterskie* na studiach II stopnia w wymiarze 120h na studiach stacjonarnych oraz 48h na studiach niestacjonarnych. Seminarium licencjackie oferowane jest przez trzy semestry: IV (15h na studiach stacjonarnych i 8h na

studiach niestacjonarnych), V (15h na studiach stacjonarnych i 8h na studiach niestacjonarnych) i VI (30h na studiach stacjonarnych i 16h na studiach niestacjonarnych). Natomiast seminarium magisterskie przez cztery semestry po 30h na studiach stacjonarnych i 12h na studiach niestacjonarnych. Pomimo stosunkowo dużej liczby godzin przeznaczonych na wyżej wymienione przedmioty, okazuje się, że stosunek nakładów do wyników jest niewspółmierny i okazuje się, że zajęcia te nadal nie są jednak wystarczające by pokazać studentom różnice między pracą licencjacką a magisterską, co pokazała analiza wylosowanych prac dyplomowych.

Proces dyplomowania jest uregulowany w kilku dokumentach określających wymogi formalne, edycyjne i merytoryczne dotyczące pracy dyplomowej oraz tryb zdawania egzaminu dyplomowego. Obecne zasady dyplomowania na wydziale ekonomicznym UG obejmują trzy kluczowe elementy:

1. Regulacje ogólne określone w regulaminie studiów załącznik nr 1 do zarządzenia rektora UG nr 59/R/09 REGULAMIN STUDIÓW przyjęty na mocy uchwały senatu nr 4/07 z 22 lutego 2007 r. z późniejszymi zmianami. Regulacje te określają ogólne zasady, między innymi, dotyczą kwestii wyznaczania opiekuna prac dyplomowych, terminu złożenia pracy, oceniania pracy dyplomowej, przeprowadzania egzaminu dyplomowego.
2. Procedury administracyjne dotyczące złożenia pracy dyplomowej, a również wzór strony tytułowej pracy dyplomowej oraz obowiązujący wzór oświadczenia o samodzielności wykonania pracy dyplomowej i o zgodności wersji papierowej złożonej pracy dyplomowej z wersją elektroniczną zawartą na płycie CD – opublikowane na stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego.
3. Instrukcja przygotowania prac dyplomowych licencjackich i magisterskich na wydziale ekonomicznym UG opracowana w celu ujednoczenia zasad i form przygotowania prac dyplomowych w zgodności ze standardami studiów na kierunkach ekonomia i MSG, europejskimi i krajowymi ramami kwalifikacji oraz w oparciu o powszechne zasady tworzenia opracowań naukowych oraz standardy ich redagowania przez wydawnictwa naukowe. Instrukcja ta została przyjęta na mocy uchwały rady wydziału WE UG z dnia 17 lutego 2011 roku o zatwierdzeniu Zasad dyplomowania.

Zdecydowanie najważniejszą rolę odgrywa w tym instrukcja, do której znajdują się bezpośrednio odwołania w sylabusach seminariów dyplomowych. Instrukcja ta nie jest jednak zbyt precyzyjna i jasno nie precyzuje, czym różnić się ma praca licencjacka od pracy magisterskiej wskazane, zatem byłoby jej uszczegółowienie. Działania w tym kierunku zostały już podjęte przez Wydział poprzez powołanie w dniu 19 kwietnia 2018 roku specjalnej komisji, której zdaniem będzie realizacja tego celu.

Odniesienia do różnic między pracą licencjacką a magisterską zawarte są, co prawda w wydziałowej księdze jakości kształcenia, która na stronie 42 mówi, iż „różnica między pracą licencjacką a magisterską przygotowywaną na Wydziale Ekonomicznym UG jest oparta na wytycznych Europejskich Ram Kwalifikacji w prowadzonych zaleceniach Parlamentu i Rady Europejskiej z 23 kwietnia 2008 roku”. Zgodnie z zapisem w tej księdze główna różnica między pracą licencjacką a magisterską ma być widoczna w „stopniu samodzielności ujęcia problemu i wymaga tworzenia nowych elementów wiedzy na dany temat”.

Niestety zapis ten nie przekłada się to w żaden sposób na praktykę, co potwierdza analiza wylosowanych przez ZO PKA prac dyplomowych. Praca magisterska ma w swoich założeniach mieć charakter analityczny, tymczasem wylosowane prace magisterskie nie zawierały zaawansowanej analizy ekonomicznej, a jedynie opis słowny. Prace dyplomowe na II stopniu studiów muszą mieć charakter badawczy, ale studenci kierunku *ekonomia* na

Wydziale Ekonomicznym UG nie prezentują w wylosowanych pracach dostatecznej znajomości zaawansowanej analizy ekonomicznej ani od strony teorii ani od strony badań empirycznych. W rezultacie prace magisterskie nie różnią się od prac licencjackich i nie nadają się do publikacji. Nie występuje, zatem na Wydziale efekt synergii badawczej między pracownikami a studentami, co później przekłada się na niższą ocenę parametryczną Wydziału niż gdyby mogła być w sytuacji występowania tej synergii. Zdecydowanie należy wdrażać studentów studiów magisterskich a nawet bardziej ambitnych studentów ostatniego roku studiów licencjackich w proces badawczy tak, aby przynajmniej część prac dyplomowych była publikowalna.

Analiza wylosowanych prac dyplomowych w szczególności pokazała, że studenci, przygotowując prace, bardzo rzadko korzystają z literatury zagranicznej, a jeszcze rzadziej odwołują się do artykułów naukowych, a w szczególności artykułów opublikowanych w języku angielskim z czasopismach z listy A. W rezultacie trudno, więc mówić o tym by tego typu prace przygotowywały absolwentów do prowadzenia badań naukowych. W wielu przypadkach prace nie zawierają w ogóle przeglądu literatury przedmiotu i nie precyzują na tym tle wkładu do literatury przedmiotu stanowiącego wartość dodaną pracy. Trudno, zatem w nich dopatrzeć się tworzenia nowych elementów wiedzy na dany temat. Bardzo niski poziom prac magisterskich jest w dużej mierze skutkiem braku rzeczywistego podziału na studia I i II stopnia i zdecydowanie zbyt małego nacisku na przedmioty ekonomiczne z ścisłego kanonu ekonomii obejmującego zaawansowaną makroekonomię, zaawansowaną mikroekonomię, a przede wszystkim zaawansowane metody badań empirycznych, w szczególności takie jak zaawansowana statystyka oraz zaawansowana ekonometria.

Kurs e-learningowy prowadzony przez bibliotekę jest zdecydowanie niewystarczający by studentom dostarczyć wystarczającej wiedzy odnośnie tego, w jaki sposób przygotować pracę dyplomową, a seminaria licencjackie i magisterskie też okazują się nie być wystarczające by zapewnić im odpowiednie przygotowanie metodologiczne pomimo przeznaczonych na nie w programie studiów relatywnie dużej liczby godzin. Obecne szkolenie w tej dziedzinie zapewniane przez bibliotekę jest teoretycznie dobre, jeśli chodzi o zaznajamianie studentów z potencjalnymi źródłami, które mogą być wykorzystane w pracy, ale w praktyce i tak większość wylosowanych prac w dużej mierze bazuje na podstawowych podręcznikach dostępnych w większości w języku polskim zamiast na wyspecjalizowanej światowej literaturze naukowej w postaci artykułów naukowych publikowanych w czołowych pismach ekonomicznych, które są dostępne w bazach elektronicznych JSTOR, ScienceDirect, etc. W związku z tym trudno jest mówić o samodzielności ujęcia problemu tworzeniu nowych elementów wiedzy na dany temat. Ponadto, biblioteka nie zapewnia dostępu do baz danych, na których można byłoby prowadzić własne badania empiryczne, takich jak np. Orbis czy Amadeus. To bardzo ogranicza możliwość prowadzenia własnych badań empirycznych przez studentów, którzy z konieczności zmuszeni są prowadzić własne badania ankietowe często o niskiej jakości, które nie są w stanie zapewnić reprezentatywności próby.

Biorąc pod uwagę relatywnie niską efektywność *seminarium magisterskiego*, w stosunku do przeznaczonych na nie liczby godzin, w osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia, w porównaniu do przeznaczonych nakładów godzinowych, wskazane byłoby, zatem, podobnie jak na innych czołowych uczelniach w Unii Europejskiej o profilu ogólnoakademickim na II stopniu studiów, ograniczenie *seminarium magisterskiego* tylko do jednego, ostatniego roku studiów, a zamiast tego utworzenie na pierwszym roku rocznego przedmiotu o nazwie *seminarium badawcze*, w ramach, którego studenci zapoznawaliby się z najnowszymi metodami prowadzenia badań naukowych prezentowanymi przez zapraszanych gości z innych czołowych uczelni w kraju i zagranicy, co pomogłoby im później w przygotowaniu pracy magisterskiej rzeczywiście spełniającej wymogi studiów II stopnia.

Studentom na kierunku *ekonomia* oferowane są zajęcia z języków obcych. Sprawdzanie efektów odbywa się na podstawie dyskusji w ramach przedmiotu oraz okresowo przeprowadzanych kolokwiów. Po zakończeniu kursu językowego student ma posiadać wiedzę i umiejętność swobodnego posługiwania się językiem obcym, w tym również wykorzystania specjalistycznego słownictwa. Na koniec nauki języka przeprowadzane są egzaminy pozwalające określić stopień jego znajomości według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego a studenci otrzymują stosowne certyfikaty. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia z języków obcych są prawidłowe. Występują cztery główne metody weryfikacji kompetencji językowych, tj.: kolokwia pisemne, egzamin pisemny, egzamin ustny, prezentacja lub projekt.

Na studiach I stopnia języki obce znajdują się w grupie przedmiotów ogólnych (*język obcy I*) oraz w grupie B treści kierunkowych (*język obcy II*). *Język obcy I* oferowany jest tylko na I roku studiów I stopnia w wymiarze 120h na studiach stacjonarnych oraz 36h na studiach niestacjonarnych. Natomiast *język obcy II* jest oferowany tylko na drugim roku studiów I stopnia w wymiarze 90h na studiach stacjonarnych oraz 32h na studiach niestacjonarnych. Na trzecim roku studiów I stopnia języki obce nie są w ogóle nauczane i nie ma też żadnej kontynuacji zastosowań języków obcych w postaci obowiązkowych zajęć powadzonych w językach obcych.

Z kolei na studiach II stopnia język obcy (*Język obcy w biznesie*) oferowany jest w grupie B treści kierunkowych tylko na roku I w semestrze II w wymiarze 30h na studiach stacjonarnych oraz 16h na studiach niestacjonarnych. Nazwa przedmiotu *Język obcy w biznesie* nie jest jednak adekwatna do kierunku studiów ekonomia, ponieważ zapoznaje studentów z terminologią specjalistyczną z innej dziedziny niż ekonomia. Przykładowo, w sylabusie przedmiotu wymieniony jest podręcznik autorstwa MacKenzie zatytułowany jest „English for Business Studies”, co sugerowałoby nauczanie języka angielskiego pod kątem biznesu a nie ekonomii.

W rzeczywistości efektywność nauczania języków obcych zarówno na I jak i na II stopniu studiów jest niska, co przejawia się później w stwierdzonej u studentów niechęci do korzystania ze źródeł w językach obcych przy pisaniu prac dyplomowych, która może wynikać z braku dostatecznie dobrego przygotowania do swobodnego poruszania się po światowej literaturze przedmiotu związanego z ograniczoną liczbą godzin przeznaczonych na lektoraty. W szczególności, realizacja zadeklarowanych efektów kształcenia, czyli osiągnięcia poziomu B2 jest niemożliwa w istniejącym wymiarze godzin. W związku z tym zalecane jest albo zwiększenie ogólnej liczby godzin przeznaczanych na lektoraty, albo też całkowita rezygnacja z nauczania drugiego języka obcego na studiach I stopnia na rzecz zwiększenia liczby godzin nauczania pierwszego języka tak by móc rzeczywiście osiągnąć deklarowane efekty kształcenia. Wskazane jest również, aby po zakończeniu cyklu nauczania języka obcego studenci mieli obowiązek zastosowania tego języka w praktyce w postaci wprowadzenia obowiązku zaliczenia przynajmniej jednego przedmiotu prowadzonego w języku obcym na każdym poziomie studiów niezależnie od ich formy.

2.3

Proces rekrutacji na studia na kierunku *ekonomia* prowadzony jest corocznie, w oparciu o warunki ustalone około rok przed rozpoczęciem procesu rekrutacyjnego przez Uczelnianą Komisję Rekrutacyjną. Uchwałą nr 21/16 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 28 kwietnia 2016 roku w sprawie warunków i trybu rekrutacji kandydatów na studia stacjonarne i niestacjonarne w Uniwersytecie Gdańskim w roku akademickim 2017/2018 z późniejszymi zmianami precyzuje warunki rekrutacji.

Wymogi stawiane kandydatom na studia na kierunku *ekonomia* określone są m.in. w oparciu o oceny uzyskane przez kandydatów, zawarte na świadectwie dojrzałości. W opinii ZO kryteria rekrutacji są sprawiedliwe i nie wymagają wprowadzenia dodatkowych elementów selekcji kandydatów. W przypadku rekrutacji na studia II stopnia wymagany jest dyplom ukończenia jakichkolwiek studiów I stopnia. Biorąc pod uwagę fakt, że mogą być to studia o charakterze nieekonomicznym kierowanie studentów bezpośrednio na studia II stopnia bez okresu przygotowawczego sprawia, że osiągnięcie przez nich deklarowanych efektów kształcenia na II stopniu nie jest możliwe. W związku z tym konieczna jest zmiana warunków rekrutacji na studia II stopnia tak, aby zapewnić rekrutację kandydatów z właściwym przygotowaniem na wejściu.

Zaliczanie etapów studiów na kierunku *ekonomia* odbywa się w sposób określony w Regulaminie Studiów UG. Wszystkie prace dyplomowe na kierunku *ekonomia* są pracami pisemnymi. Zgodnie z §29 Regulaminu Studiów „warunkami dopuszczenia do egzaminu dyplomowego są: 1) wypełnienie wszystkich obowiązków przewidzianych programem studiów, w tym planem studiów, z uwzględnieniem uzyskania wymaganej w toku studiów liczby punktów ECTS; 2) złożenie pracy dyplomowej (licencjackiej lub magisterskiej) we właściwym dziekanacie; 3) uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej; 4) złożenie wszystkich wymaganych dokumentów. Po złożeniu pracy dyplomowej następuje weryfikacja treści pracy programem *Antyplagiat*. Pozytywny wynik umożliwia dalsze procedowanie, w tym dokonanie recenzji pracy. Zgodnie z Regulaminem – po uzyskaniu dwóch pozytywnych recenzji - student zdaje egzamin dyplomowy. Egzamin dyplomowy odbywa się w formie ustnej. Pytania zadawane na egzaminach dyplomowych są bardzo różnorodne, pozwalające w sposób przekrojowy zweryfikować wiedzę, szczególnie z zakresu przedmiotów podstawowych i kierunkowych.

Na I stopniu studiów proces dyplomowania realizowany jest na poziomie jednostek organizacyjnych Wydziału. Funkcję przewodniczącego komisji egzaminacyjnej pełni samodzielny pracownik wydziału lub prodziekan. Obowiązuje konieczność przedłożenia przez studenta pracy dyplomowej, uzyskania dwóch pozytywnych recenzji oraz udzielenie odpowiedzi na 3 pytania sformułowane przez komisję egzaminacyjną.

Na II stopniu studiów w procesie dyplomowania bierze udział dziekan lub prodziekani wydziału, występując w roli przewodniczącego komisji egzaminacyjnej – corocznie powoływany przez dziekana. Praca studenta recenzowana jest przez promotora i recenzenta. W czasie egzaminu obowiązuje udzielenie odpowiedzi na trzy pytania. W czasie udzielania odpowiedzi mogą być zadawane dodatkowe pytania. Często też pomiędzy członkami komisji a studentem wywiązuje się rozmowa, związana z tematyką ekonomiczną. Odpowiedzi są oceniane w skali od „*ndst*” do „*bdb*”. Z egzaminu sporządzany jest protokół, podpisywany przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej.

Zgodnie z Uchwałą Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 28/15 w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się z dnia 26 marca 2015 r. (z późn. zm.) zadania Uniwersytetu związane z potwierdzaniem efektów uczenia się wykonują na poziomie Wydziału: konsultant, asesor lub komisja weryfikacyjna, natomiast na poziomie ogólnouniwersyteckim – pracownicy Biura Jakości Kształcenia, jako koordynatorzy. Na Wydziale Ekonomicznym nie było przypadków kandydatów, którzy ubiegaliby się o przyjęcie na studia przy zastosowaniu tego przepisu. Ocena progresji studentów jest na bieżąco monitorowana przez pracowników naukowych prowadzących zajęcia. Wykorzystują oni efekty kształcenia osiągnięte przez studentów w czasie realizacji przedmiotów występujących we wcześniejszych semestrach. W lutym 2017 r. przeprowadzona została analiza liczby studentów na I stopniu kierunku *ekonomia*, kontynuujących studia po trzecim semestrze (po dokonaniu wyboru specjalności). Liczba ta została porównana z grupą tych samych studentów, którzy rozpoczęli studia w

październiku – pełne 3 semestry wcześniej. Z analizy tej wynika, że z ogólnej liczby studentów przyjętych na studia po 3 semestrze pozostaje jedynie od 55% do 62% studentów. Powoduje to konieczność dostosowania się do tych wartości, np. poprzez zmniejszenie liczby studentów w grupach specjalnościowych lub/i seminaryjnych. Praca z mniejszą liczbą studentów powoduje zwiększenie możliwości indywidualnego dotarcia do studenta i bardziej efektywną weryfikację osiągniętych przez studenta efektów kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program oraz plan studiów I stopnia nie budzą istotnych zastrzeżeń. Struktura programu studiów jest właściwa. Liczba godzin oraz punktów ECTS w całym toku studiów wydaje się być wystarczająca do zrealizowania kierunkowych efektów kształcenia. Wymiar godzinowy poszczególnych przedmiotów jest zasadniczo wystarczający do osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia. Należy jednak podkreślić, że niektóre przedmioty należące do ścisłego kanonu ekonomii, takie jak makro- czy mikroekonomia mają stosunkowo małą liczbę godzin, co sprawia, że w treściach programowych występują pewne istotne braki, co sprawia, że studenci nie uzyskują solidnych podstaw do dalszego studiowania przedmiotów specjalnościowych oraz kontynuowania nauki na poziomie zaawansowanym.

Natomiast na poziomie studiów II stopnia struktura programu jest zdecydowanie niewłaściwa z powodu braku zaawansowanych przedmiotów ze ścisłego kanonu ekonomii w postaci rzeczywiście zaawansowanej makro- oraz mikroekonomii, a także ekonometrii. To z kolei sprawia, że studenci nie uzyskują dostatecznych podstaw do dalszego studiowania przedmiotów specjalnościowych na poziomie rzeczywiście zaawansowanym. W rezultacie można odnieść wrażenie, że zamiast rzeczywistego podziału na studia zaawansowane i niezawansowane w praktyce mamy do czynienia z pięcioletnimi studiami licencjackimi.

System punktacji ECTS działa prawidłowo. W programie studiów określone są wszystkie wskaźniki związane z punktacją ECTS, w tym określono w sposób właściwy liczbę punktów. Średni nakład pracy studenta na poszczególne przedmioty określono na ogół prawidłowo, jednak zdarzają się przypadki przypisania do przedmiotu zbyt dużej liczby punktów ECTS.

Przedmiotowe treści kształcenia na studiach I stopnia są spójne z założonymi kierunkowymi efektami kształcenia, ale nie do końca odpowiadają dyscyplinie ekonomia, do której przypisane są efekty kształcenia. Z kolei w treściach pewnych specjalności rachunkowość i bankowość dominują zagadnienia rachunkowości, natomiast występują tylko dwa przedmioty poświęcone zagadnieniom bankowości w związku, z czym pożądane byłoby zwiększenie ich liczby (lub zmiana nazwy specjalności).

W odniesieniu do metod dydaktycznych, metod weryfikacji efektów kształcenia oraz sposobów i kryteriów oceniania ocena jest ogólnie pozytywna. Natomiast występujące w tym zakresie niedociągnięcia związane są głównie z niepełną lub nieprecyzyjną informacją w sylabusach. Proces dyplomowania przebiega prawidłowo, zapewnia realizację celów i efektów związanych z tym elementem procesu kształcenia.

Zastrzeżenia budzi tryb rekrutacji na studia II stopnia, na które przyjmowani są kandydaci posiadający dyplom ukończenia jakichkolwiek studiów I stopnia, co sprawia, że w praktyce realizacja efektów kształcenia odpowiadających studiom II stopnia nie jest możliwa.

Studenci kierunku *ekonomia* są efektywnie wspierani przez aktywizujące metody kształcenia do osiągania efektów kształcenia. Stosowane metody są dopasowywane do specyfiki danego przedmiotu. Nauczyciele akademicy informują studentów na pierwszych zajęciach dydaktycznych o zakresie efektów kształcenia, które powinni osiągnąć. Harmonogram zjazdów jest konsultowany ze studentami i podawany studentom do wiadomości

z odpowiednim wyprzedzeniem. Studenci są przygotowywani do prowadzenia badań naukowych i pisanie pracy dyplomowej na przedmiocie *Seminarium dyplomowe*.

Dobre praktyki

Brak.

Zalecenia

- Konieczne jest zmodyfikowanie dotychczasowej koncepcji kształcenia na II stopniu tak, aby studia te miały rzeczywiście charakter zawansowany i przygotowywały studentów do prowadzenia badań naukowych. W szczególności, konieczne jest, aby pod względem wykorzystywanego aparatu narzędziowego studia II stopnia istotnie różniły się od studiów stopnia I i były w stanie zrealizować zakładane efekty kształcenia na poziomie pogłębionym. W tym celu należy dokonać analizy i oceny zawartości informacyjnej sylabusów pod kątem treści programowych, metod dydaktycznych, metod weryfikacji oraz sposobów i form zaliczenia, przy uwzględnieniu szczegółowych uwag sformułowanych w opisie kryterium 2.
- Należy zmodyfikować podejście do nauczania języków obcych tak, aby osiągnąć rzeczywiście standard B2 oraz zapoznanie studentów ze specjalistycznym słownictwem ekonomicznym umożliwiającym im swobodne poruszanie się po światowej literaturze przedmiotu w postaci aktualnych artykułów publikowanych w czołowych pismach ekonomicznych, a następnie wykorzystywania tej literatury w pracach dyplomowych.
- Należy zmodyfikować warunki rekrutacji na studia II stopnia, wprowadzając wymagania wstępne, tak, aby przyjmowani kandydaci byli w stanie rzeczywiście osiągnąć zakładane efekty kształcenia odpowiadające studiom II stopnia.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego funkcjonuje wydziałowy system zapewnienia jakości kształcenia, który obejmuje następujące obszary:

- budowanie i doskonalenie programów kształcenia
- weryfikacja efektów kształcenia
- współpraca z otoczeniem gospodarczym.

Wszystkie wymienione obszary zostały szczegółowo scharakteryzowane w Księdze Jakości Kształcenia, która została przyjęta przez Radę Wydziału Ekonomicznego w dniu 16 stycznia 2014 r. Analiza jakości kształcenia na Wydziale Ekonomicznym przeprowadzana jest corocznie zgodnie z Uchwałą Senatu UG nr 76/09 z dnia 26 listopada 2009 r, w sprawie wprowadzenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (z późn. zm.) i uchwałami Rady Wydziału z dnia 17 lutego 2011 r. w sprawie zasad hospitacji oraz zasad dyplomowania.

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* w okresie ostatnich kilku lat nie uległ fundamentalnym zmianom. Korekty i udoskonalenia dotyczą głównie programów specjalnościowych i treści konkretnych przedmiotów. Modyfikacje w zakresie specjalności spowodowane są zarówno dezaktualizacją treści przedmiotów i potrzebą aktualizacji literatury, jak i zmniejszającym się zainteresowaniem studentów, wyrażonym podczas wyboru specjalności. Z inicjatywą zmian dotyczących oferty dydaktycznej danej specjalności występuje opiekun specjalności (również na wniosek studentów i innych interesariuszy zewnętrznych) omawiając uprzednio zakres zmian z prowadzącymi zajęcia. Planowanie zmian w ofercie przedmiotów specjalnościowych konsultowane jest z praktykami gospodarczymi, których zadaniem jest ocena kierunku zmian oraz ich przydatności z praktycznego punktu widzenia. Planowane zmiany są przedmiotem rozmów ze studentami, następnie obrad Komisji Programowo-Dydaktycznej w czasie, której każdy z jej członków ma możliwość zadawania pytań, formułowania wątpliwości, czy też wyrażania własnego zdania. Należy podkreślić, że dwóch członków Komisji Programowo-Dydaktycznej to przedstawiciele praktyki gospodarczej, którzy również na forum Komisji prezentują własne zdania dotyczące programu kształcenia. Zmiany zatwierdzone na Komisji są następnie przedmiotem obrad Rady Wydziału, a zyskując akceptację członków Rady są wprowadzane do programu studiów, obowiązującego studentów od pierwszego roku. Rada Wydziału w kwietniu lub maju każdego roku zatwierdza programy studiów obowiązujące w kolejnym roku akademickim.

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* jest ponadto przedmiotem bieżących ocen, dokonywanych przez studentów i władze wydziału np. podczas posiedzeń Komisji Programowo-Dydaktycznej oraz spotkań Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian procedura zatwierdzenia programów kształcenia jest identyczna do przedstawionej powyżej. Raz w roku – przed zatwierdzeniem programu studiów na kolejny rok akademicki – przeprowadzany jest okresowy przegląd programu kształcenia. Przeglądu dokonują władze wydziału wraz z członkami Rady programowej kierunku oraz osobami, zajmującymi się planowaniem zajęć dydaktycznych. Dużą rolę w procesie odgrywają również przedstawiciele studentów (RSS WE), przedstawiciele praktyki gospodarczej, biorący udział w posiedzeniach Komisji Programowo-Dydaktycznej oraz przedstawiciele Rady Ekspertów Wydziału Ekonomicznego.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Gdańskiego nr 93/R/16 w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Gdańskim po zakończeniu każdego roku akademickiego sporządzany jest dokument pod nazwą: „*Jakość kształcenia na Wydziale Ekonomicznym UG. Sprawozdanie z oceny własnej dla Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia*”, dotyczący działań projakościowych. W procesie przygotowania sprawozdania biorą udział członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Szczegółowe procedury dotyczące realizacji zadań objętych systemem zapewniania jakości kształcenia realizowane na Wydziale Ekonomicznym to:

- bieżące i okresowe analizy programów kształcenia i zakładanych przez nie efektów kształcenia na poziomie katedry/instytutu, opiekunów specjalności, Rady programowej kierunku, Komisji Programowo-Dydaktycznej WE, Rady Wydziału,
- hospitacje zajęć dydaktycznych,
- współpraca z praktykami gospodarczymi w procesie kształcenia,
- monitorowanie procesu przygotowywania prac dyplomowych: ocena merytoryczna wyboru tematów prac dyplomowych, kontrola liczebności seminariów dyplomowych, itp.,
- weryfikowanie prac dyplomowych programem antyplagiatowym,

- procedury ewaluacji zajęć *on line* i metodą tradycyjną, ich opracowanie i formułowanie zaleceń do wdrożenia.

Okresowo, nie rzadziej niż raz na dwa lata, prodekan wraz z opiekunami specjalności i dziekanem dokonuje analizy czy przyjęta koncepcja kształcenia, sylwetka absolwenta, plany studiów i programy nauczania oraz metody dydaktyczne tworzą spójną całość, uwzględniającą tożsamość danego kierunku studiów.

Analiza rozwoju oferty programowej dla kierunku *ekonomia* prowadzona w sposób ciągły jest odpowiedzią na propozycje zgłoszone przez różne grupy interesariuszy. Pierwszą z nich, – która wywiera wpływ na kształtowanie oferty przedmiotów kierunkowych jest grupa nauczycieli akademickich Wydziału Ekonomicznego, której propozycje są często wynikiem rozmów ze studentami oraz organizacjami, skupiającymi studentów Wydziału Ekonomicznego. Na poziomie przedmiotów specjalnościowych rozwój oferty programowej jest wynikiem sugestii Rady Ekspertów oraz innych, nienależących do tej grupy, praktyków gospodarczych współpracujących z Wydziałem. Ich propozycje, wynikające ze znajomości realiów otoczenia gospodarczego i rynku pracy, stanowią podstawę do wprowadzania ewentualnych zmian w programach poszczególnych specjalności. Często również rozwój oferty programowej wynika z zapotrzebowania zgłaszanego przez studentów oraz jest wynikiem wnikliwych analiz prowadzonych przez opiekunów specjalności, znających wymagania pracodawców.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora 50/R/15 z dnia 1 czerwca 2005 r. w sprawie weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim najważniejszymi źródłami weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest analiza pracy studenta w ramach danego przedmiotu. Nauczyciel akademicki i każdy prowadzący dany przedmiot weryfikuje stopień osiągnięcia przez studenta lub zakładanych efektów kształcenia w ramach danego przedmiotu. W ramach tej analizy wykorzystuje się wszelkie pozyskane informacje na temat pracy studenta, zarówno w trakcie zajęć, jak i w ramach pracy własnej. Prowadzący w porozumieniu z koordynatorem przedmiotu, jeżeli istnieje taka potrzeba, przed przystąpieniem do weryfikacji uzyskania efektów kształcenia, konsultują zgodność przyjętych przez siebie zasad z zakładanym sposobem weryfikacji efektów kształcenia, wskazany w sylabusie.

Proces weryfikacji obejmuje wszystkie rodzaje efektów kształcenia. Prace etapowe obejmują głównie prezentacje indywidualne i grupowe, aktywność na zajęciach, udział w dyskusji, projekty indywidualne i grupowe. Weryfikacja efektów kształcenia osiąganych na zakończenie procesu kształcenia jest prowadzona zgodnie z sylabusami przedmiotów.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Gdańskiego nr 103/R/1 z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie gromadzenia i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie założonych efektów kształcenia cała dokumentacja potwierdzająca uzyskanie założonych efektów kształcenia m.in. pisemne prace studentów, pytania z egzaminów ustnych, protokoły, notatki pracownicy wydziału mają obowiązek przechowywania w sposób tradycyjny lub na nośnikach cyfrowych. Dokumentację gromadzi i przechowuje się w celu weryfikacji osiągnięcia założonych w planach studiów i programach kształcenia efektów kształcenia przez studentów.

Odpowiednio do procedury *hospitacji zajęć dydaktycznych* określonej w uchwale nr 76/09 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie wprowadzenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz wprowadzaniem wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Ekonomicznym, ustalone zostały następujące zasady hospitacji zajęć prowadzonych na WE:

- Hospitacje zajęć dotyczą nauczycieli akademickich – niesamodzielnymi pracownikami naukowo-dydaktycznymi i dydaktycznymi.

- Hospitacje przeprowadzane są przez kierowników jednostek – bezpośrednich przełożonych lub osoby przez nich upoważnione. Osobami hospitującymi mogą być wyłącznie samodzielni pracownicy naukowo-dydaktyczni.
- Na początku każdego semestru kierownik jednostki przygotowuje plan hospitacji w swej jednostce i przekazuje go dziekanowi. Plan powinien zawierać nazwę przedmiotu i jego kod ECTS oraz nazwisko hospitowanego. Każdy pracownik podlegający hospitacji powinien być hospitowany przynajmniej raz na 4 lata, przy czym harmonogram hospitacji jest uzależniony od wyników ewaluacji zajęć przez studentów. Nowo zatrudniony pracownik podlega hospitacji w pierwszym roku pracy.
- Wizytacja odbywa się w dowolnym terminie realizacji zajęć.
- Z przeprowadzonej hospitacji sporządzony jest protokół. Protokół opracowany jest w wersji elektronicznej, drukowany i archiwizowany. Protokół z hospitacji jest poufny i jest dostępny wyłącznie dla osoby hospitowanej, bezpośredniego przełożonego osoby hospitowanej, osoby hospitującej, (jeśli kierownik jednostki upoważnił inną osobę do przeprowadzenia hospitacji) oraz dziekana.
- Bezpośredni przełożony omawia wyniki hospitacji z hospitowanym bezzwłocznie po opracowaniu protokołu.
- Hospitowany w protokole hospitacji ma prawo do wyrażenia opinii na temat przeprowadzonej hospitacji i jej oceny.

Współpraca z praktykami gospodarczymi w szeroko pojętym procesie kształcenia na Wydziale Ekonomicznym na kierunku *ekonomia* na studiach I i II stopnia odbywa się wielotorowo. Współpraca ta zapewnia studentom realizację wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów, staży zawodowych, wizyt studyjnych w instytucjach i przedsiębiorstwach. Interesariusze zewnętrzni, w tym przedsiębiorstwa logistyczne i transportowe, instytucje finansowe czy centra księgowo-finansowe przez udostępnienie swojej infrastruktury umożliwiają uzyskanie wiedzy i doświadczenia w ramach procesu dydaktycznego i studenckiej działalności naukowej oraz materiałów badawczych do pisania prac licencjackich i magisterskich. W proces kształcenia zaangażowane są jednostki umożliwiające studentom zdobywanie umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, podniesieniem poziomu wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Wpływ współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców zauważalny jest w realizacji programu kształcenia, co pozwala na osiągnięcie przez studenta ocenianego kierunku zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym i zwiększeniem szans na rynku pracy.

Na Wydziale Ekonomicznym wszystkie prace dyplomowe napisane przez studentów, poddawane są procesowi weryfikacji w oparciu o program antyplagiatowy.

Procedury administracyjne dotyczące złożenia pracy dyplomowej, a również wzór strony tytułowej pracy dyplomowej oraz obowiązujący wzór oświadczenia o samodzielności wykonania pracy dyplomowej i o zgodności wersji papierowej złożonej pracy dyplomowej z wersją elektroniczną zawartą na płycie CD - opublikowane na stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego.

Zgodnie z Uchwałą nr 10/15 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie wdrożenia modeli zarządzania, jakością na Wydziale Ekonomicznym stosowane są badania ankietowe jakości kształcenia w formie on-line (ich analizą zajmuje się Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia odpowiedzialny za organizowanie i nadzór nad badaniami ewaluacyjnymi i analizami) oraz zachowano dotychczasową formę ankietyzacji w

postaci tradycyjnej (ankiety „papierowe”). Pierwsza z form prowadzona jest na poziomie uczelni dla wszystkich wydziałów, druga natomiast – na poziomie wydziału przez specjalnie do tego powołany zespół. Ankietowanie zajęć w formie on-line odbywa się dwa razy w okresie roku akademickiego, tzn. po zakończeniu semestru zimowego i semestru letniego. Wyniki ewaluacji są przedmiotem analiz Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Badania w postaci ankiet w postaci tradycyjnej prowadzone są przez grupę pracowników Wydziału Ekonomicznego, którzy dokonują losowania osób poddawanych ankietowaniu i przeprowadzają następnie badania w wybranych grupach studenckich. Wyniki analiz przekazywane są ocenianym prowadzącym i w razie potrzeby omawiane z prowadzącym bezpośrednim przełożonym ankietowanych osób. W przypadku pracowników uzyskujących niezadowolające oceny ewaluacyjne podejmowane są działania o charakterze interwencyjnym przez Kierowników jednostek oraz dziekana. Wyniki badań on-line w postaci rekomendacji przekazywane do Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Wyniki analiz, zarówno on-line, jak i prowadzonych metodą tradycyjną są omawiane na posiedzeniach Rady Wydziału.

Prace związane z zapewnieniem jakości kształcenia znajdują również swój wydzźwięk w dyskusjach prowadzonych w ramach posiedzeń Rady Ekspertów. Głównym celem funkcjonowania Rady Ekspertów jest nawiązanie ścisłej współpracy środowiska nauki i praktyki gospodarczej. Jednym z obszarów współpracy jest dostosowanie programów kształcenia, w tym efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz monitorowanie oczekiwań pracodawców wobec absolwentów Wydziału. Wypracowywane są wspólne projekty środowiska naukowego Wydziału Ekonomicznego i przedsiębiorców w zakresie: dostosowań treści programowych do wymagań rynku pracy, uruchamiania kierunków i specjalności pod konkretne zapotrzebowania pracodawców, staży studenckich, opracowań badawczych, tematyki prac magisterskich i licencjackich, aplikacji o środki z programów unijnych, propagowania studiów doktoranckich i podyplomowych.

Wdrożenie wymienionych elementów pozwala na usprawnianie procesu dydaktycznego. Szczegółowe cele kształcenia uwzględniają specyfikę Wydziału Ekonomicznego, zakres i opis zakładanych efektów kształcenia, udział w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowym przeglądzie programu kształcenia interesariuszy zarówno wewnętrznych (nauczycieli akademickich, studentów), jak i zewnętrznych.

Wśród konkretnych działań podejmowanych w kierunku doskonalenia jakości kształcenia uwzględniających opinie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, wymienić można:

1. Na wniosek nauczycieli akademickich i interesariuszy zewnętrznych zmiany dotyczące:
  - **sekwencji realizacji poszczególnych przedmiotów, np. zmiana kolejności realizacji przedmiotów**
Sekwencja oferowanych przedmiotów podlega cyklicznej ocenie przez Komisję programowo-dydaktyczną. Ewentualne zmiany poprzedzone są analizą treści programowych oraz analizą stopnia trudności przedmiotu. Członkowie Komisji zwracają szczególną uwagę na powtarzające się treści programowe, zawarte w sylabusach przedmiotów, skłaniając wykładowców do wprowadzania niezbędnych zmian.
  - **analizy komplementarności treści programowych pomiędzy pierwszym i drugim stopniem studiów**
Opiekunowie specjalności dbają o komplementarność treści programowych i – w przypadku konieczności wprowadzenia zmian – występują z odpowiednim wnioskiem do

Komisji programowo-dydaktycznej. Należy również zaznaczyć, że w programie studiów II stopnia (1 semestr) znajduje się tzw. przedmiot uzupełniający, dedykowany absolwentom I stopnia studiów nieekonomicznych. Jego ukończenie umożliwia nabycie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do podjęcia studiowania bardziej zaawansowanych treści.

– **ciągle uaktualnianie i poszerzanie oferty przedmiotów do wyboru zarówno w języku polskim i obcym**

Wszystkie zmiany w zakresie oferowanych przedmiotów dokonywane są na wniosek interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Szczególnie duża rola przypada interesariuszom zewnętrznym, którzy sugerując zmiany kierują się własnym doświadczeniem praktycznym. Oferowane przez nich przedmioty (zajęcia z praktykami) cieszą się dużym zainteresowaniem studentów kierunku ekonomia.

– **analizy propozycji przedmiotów do wyboru, w tym wypracowania procedury wycofywania przedmiotów do wyboru nieuruchamianych od 3 edycji i poszerzanie istniejącej oferty**

W tym zakresie Komisja programowo-dydaktyczna prowadzi aktywną politykę eliminowania z programu studiów specjalności, które tracą zainteresowanie studentów. W tym przypadku zdanie studentów wyraża się np. w procesie elektronicznych zapisów. W ostatnim roku akademickim – na podstawie obniżenia liczby studentów – nastąpiła m.in. zmiana, zarówno nazwy, jak i zakresu specjalności *Biznes elektroniczny* na II stopniu studiów (zmiana na specjalność E-Commerce). Corocznie prowadzona jest analiza oferty przedmiotów do wyboru. Przedmioty do wyboru są otwierane na podstawie zainteresowania studentów wyrażonego poprzez elektroniczne zapisy. Jeśli w okresie ostatnich trzech lat przedmioty te nie zostały uruchomione są eliminowane z oferty, a w ich miejsce pojawiają się nowe.

– **zmian przedmiotów dotychczas nauczanych**

Przedmioty w stosunku, do których widoczne jest mniejsze zainteresowanie studentów zastępowane są przedmiotami o bardziej praktycznym znaczeniu. Zmiany te mieszczą się jednak w przyjętej i realizowanej koncepcji kształcenia. Dzieje się tak szczególnie w przypadku zmian w oferowanych specjalnościach. Często są one dokonywane na wniosek przedstawicieli praktyki gospodarczej oraz samych studentów

– **zmian w zakresie formy odbywania zajęć**

Wprowadzenie przedmiotów do programu studiów jest wynikiem postanowień Komisji programowo-dydaktycznej. Korekty formy zajęć są wynikiem doświadczenia nabywanego przez prowadzących i zwykle następują po pierwszym roku oferowania przedmiotu.

– **modyfikacji treści studiowanych przedmiotów**

Zmiany treści studiowanych przedmiotów następują często w związku z ich dezaktualizacją, wynikającą z upływu czasu oraz pojawienia się nowej aktualnej literatury. Modyfikacje treści przedmiotów są również wynikiem badań naukowych prowadzonych przez pracowników naukowych Wydziału Ekonomicznego.

– **na poziomie sylabusów, również cykliczne uaktualnianie literatury, w tym jej uzupełnianie o publikacje, których autorami są wykładowcy prowadzący przedmioty**

Uaktualnianie literatury podstawowej i uzupełniającej jest obowiązkiem każdego pracownika naukowego odpowiedzialnego za realizację przedmiotu. Wstępna weryfikacja aktualności literatury ujętych w sylabusach prowadzona jest przez dziekana, w przypadku przedmiotów ogólnych i kierunkowych oraz przez opiekunów specjalności w przypadku przedmiotów specjalnościowych. Dalsze korekty w zakresie literatury przeprowadzane są

na bieżąco przez prowadzących zajęcia, z okresem obowiązywania od kolejnego roku akademickiego.

– **wymiaru godzinowego przedmiotów**

Zmiana w zakresie wymiaru godzinowego przedmiotów dokonywana na sugestie interesariuszy wynika przede wszystkim z konieczności włączenia w program studiów większego zakresu przedmiotów o charakterze praktycznym i dotyczy głównie przedmiotów specjalnościowych.

2. Na wniosek pracowników prowadzących seminaria dyplomowe oraz studentów, dziekan może wyrazić zgodę na przygotowywanie prac dyplomowych w języku obcym; Przygotowanie prac dyplomowych w języku obcym wymaga zgody dziekana i nie jest praktyką stosowaną zbyt często. Wnioski studentów w tym zakresie, poparte opinią promotora pracy dyplomowej dotyczą zarówno prac studentów I, jak i II stopnia studiów.
3. Na wniosek studentów zmiany dotyczące:
  - rozszerzania oferty przedmiotów fakultatywnych oraz przedmiotów w języku angielskim;
  - uruchamiania wykładów do wyboru w ramach kierunku ekonomia;
  - odstąpiono od zapisów na seminaria dyplomowe drogą tradycyjną na rzecz zapisów elektronicznych stwarzając możliwości dostępu do promotora większej liczbie studentów oraz w celu zobjektywizowania kryteriów naboru na seminarium dyplomowe;
  - dostosowano godziny pracy dziekanatu do potrzeb studentów, tj. wprowadzono dyżury w godzinach popołudniowych (czwartek) oraz w sobotę, a także w czasie sesji, rozpoczęcia roku akademickiego, jak również w okresie letnim.

Komisja programowo-dydaktyczna na wnioski studentów zaproponowała wprowadzenie zmian w programach studiów dla kierunku *ekonomia*. W tablicy ujęto zmiany, na wprowadzenie, których mieli wpływ studenci Wydziału.

Tab. 1. Zmiany w programie studiów na kierunku *ekonomia*, na które bezpośredni wpływ mieli studenci Wydziału Ekonomicznego

Przedmiot	Specjalność	Tryb	Rok akademicki	Zmiana
Arkusze kalkulacyjny w finansach i zarządzaniu	IWG	SS1	16/17	wprowadzenie nowego przedmiotu (30 godzin ćwiczeń)
Analiza statystyczna w projektach biznesowych	IWG	SS1	16/17	wprowadzenie nowego przedmiotu (15 godz. wykładu + 15 godz. ćwiczeń)
Przedsiębiorstwo a rynek	IWG	SS1	16/17	wprowadzenie nowego przedmiotu (15 godz. wykładu)
Metody badawcze w innowacyjnej gospodarce 2	IWG	SS2	16/17	wprowadzenie nowego przedmiotu (15 godz. ćwiczeń)
Optymalizacja i planowanie podatkowe w przedsiębiorstwach	PGiSP	SS2	16/17	wprowadzenie nowego przedmiotu (30 godz. ćwiczeń)
Informatyczne systemy zarządzania transportem morskim	BE	ss1 ns1	17/18	usunięcie przedmiotu
Systemy zarządzania przedsiębiorstwem	BE	ss1 ns2	17/19	wprowadzenie nowego przedmiotu (15 godz. wykładu + 15 godz. ćwiczeń)
pdw	wszystkie	ss2 ns2-4 ns2-3	17/18	udział studentów w kształtowaniu oferty

Należy ponadto podkreślić, że w odpowiedzi na wnioski studentów podjęli również inne inicjatywy wpływające na wprowadzenie zmian w programach studiów. Doskonałym przykładem jest wprowadzenie w ostatnich latach zmian specjalności na kierunku *ekonomia*. W dużej części z ich inicjatywy powstały specjalność *Analitik rynku* (NS1;NS2-4;NS2-3; rok akademicki 2016/2017), *E-Commerce* (SS2, NS2-4;NS2-3; rok akademicki 2016/2017), *Audytors przedsiębiorstw* (NS1; rok akademicki 2016/2017) oraz nowy program specjalności *Biznes elektroniczny* (SS1, NS1; rok akademicki 2016/2017). Często też zmiany poszczególnych przedmiotów były wynikiem braku zainteresowania oferowanymi dotychczas w odniesieniu, do których studenci wskazywali ich niespójność z istniejącą specjalnością.

Studenci zwracali też uwagę na konieczność wprowadzenia przedmiotów o charakterze praktycznym. Zmiany specjalności podyktowane były również zmniejszającym się zainteresowaniem studentów, co dowodzi, iż studenci domagają się zmian specjalności, mając własne pomysły na dalsze studiowanie.

4. Prowadzenie zajęć fakultatywnych w postaci wykładów i seminariów naukowych przez ekspertów - praktyków w danej dziedzinie, w tym członków Rady Ekspertów, absolwentów wydziału, a także inne osoby pracujące w podmiotach otoczenia społeczno-gospodarczego. Są to osoby z dużym doświadczeniem praktycznym, a zaletą prowadzonych wykładów jest przede wszystkim bezpośredni kontakt prowadzących z realnymi problemami biznesowymi. Uczestnictwo w wykładach umożliwia zdobycie doświadczenia przydatnego przy ubieganiu się o praktyki, staże czy pracę, a także poszerza wiedzę teoretyczną.

W ramach tych wykładów realizowane były takie zajęcia jak: cykl wykładów, np.: *Szczęście to nie przypadek*, warsztaty, np.: *Przedsiębiorczość dla każdego - nie ma genu lidera*; Sopockie Warsztaty Logistyczne, szkolenia, np. organizowane przez koła naukowe.

5. Podjęcie, z inicjatywy interesariuszy zewnętrznych, przez Dziekana Wydziału za zgodą Rady Wydziału, stałej współpracy np. ze szkołami gimnazjalnymi i ponadgimnazjalnymi np. *Gimnazjum nr 5 w Gdyni (patronat WE UG nad klasą ekonomiczną)*, *Zespół Szkół Pozytywne Inicjatywy - Zespół Szkół im. Macieja Płazyńskiego w Pucku*, *I Liceum Ogólnokształcące w Sopocie*.

Biorąc powyższe pod uwagę można, zatem stwierdzić, iż przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych uczestniczą na każdym etapie podejmowania kluczowych decyzji dla projektowania, monitorowania i realizacji programów i efektów kształcenia.

Działania doskonalące jakość kształcenia będące wynikiem monitorowania oraz okresowego przeglądu programów kształcenia, uwzględniające opinie Interesariuszy wewnętrznych, to:

- systematyczna ocena jakości kształcenia w oparciu o ankiety ewaluacyjne studentów;
- cykliczna hospitacja zajęć pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne przez przełożonych;
- objęcie wszystkich prac dyplomowych kontrolą antyplagiatową;
- stałe monitorowanie terminowego rozpoczynania zajęć oraz odbywania konsultacji przez wykładowców oraz monitorowanie realizacji zajęć przeniesionych (z uzasadnionego powodu) na inny termin;
- stałe monitorowanie i doskonalenie infrastruktury dydaktycznej.

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcie zakładanych w programie efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia, począwszy od zajęć dydaktycznych, na procesie dyplomowania kończąc. W tym celu opracowane zostały zasady przygotowania i obrony prac dyplomowych (*Regulamin studiów, Zasady dyplomowania na Wydziale Ekonomicznym*). Obowiązujące na egzaminie dyplomowym zagadnienia odpowiadają założonym efektom kształcenia.

Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest ściśle związane z metodami i formami kształcenia. Biorąc pod uwagę doświadczenie dydaktyczne pracowników, władze wydziału pozostawiają swobodę wyboru tych metod i form prowadzącym zajęcia przy jednoczesnych zaleceniach pohospitacyjnych i wdrożeniach wniosków z ankiet dotyczących nowoczesnych, interaktywnych metod kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem dostępnych na WE technologii informatycznych

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcia zakładanych efektów pozwala na dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia, w tym m. in. na ich zgodności z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oceny programu studiów, stosownych form kształcenia i metod ich weryfikacji i oceniania, a także ocenę nakładu pracy własnej studenta, materiałów dydaktycznych oraz infrastruktury dydaktycznej. Analiza wyników egzaminów (semestralna struktura ocen każdego kierunku, w tym roku studiów i przedmiotów), oceny prac etapowych, dyplomowych, a także semestralna analiza odsiewu studentów, semestralna analiza oceny nauczycieli akademickich i zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów stanowi materiał analityczny dla Władz Wydziału Ekonomicznego. Materiał ten pozwala Władzom Wydziału na podjęcie skutecznych działań o charakterze doskonalącym lub - w zależności od stwierdzonych uchybień - naprawczym.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, iż doskonalenie programów kształcenia odbywa się cyklicznie na wniosek zarówno interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Zdecydowana większość proponowanych zmian jest uwzględniana i monitorowana, a ich efekty weryfikowane na bieżąco.

Jak poinformowano w czasie wizytacji w wyniku działań systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Ekonomicznym podjęto różnorakie działania, które w skuteczny sposób przyczyniły się do doskonalenia programu i procesu kształcenia. Szczegóły tych działań przedstawia poniższa tabela, w której poszczególne działania przypisane są do trzech obszarów, tj.:

- 1) Opracowanie programu kształcenia,
- 2) Monitorowanie procesu kształcenia oraz
- 3) Weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia na etapie dyplomowania, a w ich ramach - wnioski z przeglądu i weryfikacji oraz działania doskonalące.

Syntetyczne zestawienie podjętych działań dotyczących doskonalenia programu i procesu kształcenia i ocena ich skuteczności przedstawia poniższa tabela.

Badany obszar	Wnioski z monitorowania i przeglądów, badań oraz rozmów z interesariuszami	Działania doskonalące
Opracowanie/ doskonalenie programu kształcenia	-Potrzeba tworzenia nowych specjalności w ofercie programowej kierunku <i>ekonomia</i> (kierownicy specjalności, rada samorządu studentów WE, inni interesariusze zewnętrzni) - Potrzeba poszerzenia stosowanych metod kształcenia oraz wspomaganie ich najnowszymi narzędziami informacyjnymi (wzbogacenie	- Wprowadzanie nowych specjalności na kierunku w miejsce specjalności, które nie uruchamiały się (z powodu zbyt małego zainteresowania studentów) przez 3 kolejne lata - Uruchamianie nowoczesnych laboratoriów komputerowych oraz zakup narzędzi informatycznych, włączanie pracy z tymi

	zajęć o zastosowanie metod kształcenia na odległość, udostępnienie studentom pracy z specjalistycznymi narzędziami informatycznymi) (interesariusze zewnętrzni, studenci)	narzędziami w proces dydaktyczny oraz stworzenie oferty przedmiotów do wyboru w oparciu o e-learning (ze szczególnym uwzględnieniem studiów niestacjonarnych)
Monitorowanie procesu kształcenia	- Uchybienia formalne w sporządzeniu sylabusów przedmiotów (Prodziekan ds. Kształcenia)	- Przegląd sylabusów i wprowadzenie niezbędnych modyfikacji przez osoby odpowiedzialne za karty przedmiotów ze szczególnym uwzględnieniem aktualizacji literatury przedmiotu oraz wymagań egzaminacyjnych.
Monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich	- Potrzeba rozwoju kompetencji innowacyjnego prowadzenia zajęć dydaktycznych, poprzez zastosowanie nowoczesnych metod i narzędzi pracy (nauczyciele akademicy) - Doskonalenie kompetencji językowych nauczycieli akademickich (nauczyciele akademicy) ze szczególnym uwzględnieniem <i>speaking language skills</i> niezbędnych do prowadzenia zajęć w j. angielskim	- W roku akademickim 2017/18 realizowany jest na WE projekt „ <i>Innowacyjna dydaktyka – rozwój kompetencji wykładowców Wydziału Ekonomicznego</i> ” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.4 Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego i finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Efekty kształcenia/uczenia się w odniesieniu do wsparcia kadry dotyczą: kompetencji językowych uczestników w różnych obszarach tematycznych związanych z pracą dydaktyczną - Umiejętność komunikacji ustnej i pisemnej, wykorzystanie powszechnie stosowanych sformułowań i zwrotów w języku angielskim w pracy w uczelni wyższej oraz prowadzenie prezentacji i seminariów w specjalistycznych obszarach tematycznych, umiejętności z zakresu academic writing. Projekt obejmuje również kurs moderatora Design Thinking, przedstawienie narzędzi i metodologii Design Thinking, co pozwoli na wprowadzenie na zajęciach dla studentów innowacyjnych metod badania i analizowania problemów, prototypowania i realizacji projektów, opartych na kreatywnym i multidyscyplinarnym podejściu. Warsztaty Design Thinking z udziałem studentów wdrażane są pilotażowo od roku 2017. W zakresie pisania Case Study uczestnicy poznają specyfikę procesu zbierania danych, opracowania struktury Case Study oraz przygotowania instrukcji dydaktycznych. Integralnym elementem kursu będzie napisanie własnego studium przypadku, wraz z instrukcją dydaktyczną, która będzie mogła być wykorzystana w ramach zajęć prowadzonych przez każdego uczestnika na Wydziale Ekonomicznym UG. - Doskonalenie znajomości języka angielskiego w ramach kursów Academic Writing i Academic Speaking prowadzonych na Uniwersytecie Gdańskim - Seminaria naukowe dla kadry dydaktycznej z udziałem przedstawicieli zagranicznych ośrodków naukowych - Uczestnictwo w kursie szkoleniowym z SAP

		<p>TERP 10, które umożliwiło poszerzenie umiejętności pracowników naukowo-dydaktycznych w zakresie obsługi posiadanego na wydziale oprogramowania SAP ERP. Ukończenie szkolenia oraz certyfikacja pracowników naukowo-dydaktycznych w obszarze obsługi systemu SAP ERP 6.0 w ramach szkolenia TERP 10 umożliwia Uniwersytetowi Gdańskiemu prowadzenie zajęć zgodnie z wymaganiami SAP University Alliances, również prowadzenia szkoleń TERP 10 akredytowanych przez SAP AG i SAP UA i umożliwiających uczestnikom uzyskanie certyfikatu TERP 10. Szkolenie przyczyniło się do poszerzenia oferty przedmiotów do wyboru oraz do wzbogacenia istniejących o nowe elementy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakup bazy danych OECD przez Wydział Ekonomiczny pozwalającej na dostęp do najobszerniejszych i całościowych źródeł porównawczych danych statystycznych państw OECD
Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> - Potrzeba bliższej współpracy z otoczeniem gospodarczym w celu zweryfikowania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia w świetle wymaganych przez pracodawców kompetencji (studenci, praktycy gospodarczy) - Potrzeba większego umiędzynarodowienia oferty dydaktycznej w zakresie zarówno obowiązkowych, jak i fakultatywnych przedmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie cyklicznych warsztatów, spotkań w ramach przedmiotów z praktykami gospodarczymi, organizowanie konferencji studenckich - Udział praktyków gospodarczych w pracach Komisji Programowo-Dydaktycznej - Organizowanie wykładów, spotkań, cykli zajęć z uznanymi przedstawicielami innych ośrodków naukowych ze świata.

3.2.

Publiczny dostęp do informacji zapewniany jest przez stronę internetową Uniwersytetu Gdańskiego (<http://www.ug.edu.pl>), która jest obsługiwana przez Centrum Informatyczne UG oraz stronę internetową Wydziału Ekonomicznego (<http://www.ekonom.ug.edu.pl>) administrowaną przez pracowników Wydziałowego Laboratorium Informatyczno-Aparaturowego, a nadzorowaną przez Dziekana Wydziału. Uczelnia i wydział zapewniają dostęp do kompleksowych i aktualnych informacji również poprzez profil w serwisie Facebook.

Strona internetowa zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak m.in.: sylabusy, plany zajęć, regulamin studiów, regulamin odpłatności za studia, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych, jak również wzory pism dla ułatwienia studentom załatwienia spraw formalnych w dziekanacie. Od roku na stronie WE umieszczony jest również tzw. studencki niezbędnik, czyli zbiór najważniejszych informacji dla studentów I roku. Osobna, uaktualniana na bieżąco część strony poświęcona jest wydarzeniom, w których bierze udział, lub do których zachęca Wydział Ekonomiczny. Znajdują tam miejsce informacje o bieżących wydarzeniach z życia wydziału, ofertach szkoleń, konkursów, płatnych stażach, bądź odbywających się konferencjach naukowych. Dodatkowo na stronie znajduje się kalendarz z najważniejszymi wydarzeniami i terminami związanymi z Wydziałem, dotyczącymi np. gościnnych wykładów, terminów obron prac doktorskich, czy okresu trwania sesji egzaminacyjnych.

Na stronie WE znajdują się ponadto informacje dotyczące wszystkich pracowników wydziału, w tym nazwy prowadzonych przez nich przedmiotów, zainteresowania naukowe, godziny konsultacji, przebieg ich kariery zawodowej oraz publikacje naukowe znajdujące się w zbiorach Biblioteki UG.

Pracownicy wydziału są zobligowani do uaktualniania informacji zawartych na indywidualnych stronach. Oprócz wydziałowej strony internetowej wszystkie aktualności publikowane są również na Facebooku Wydziału Ekonomicznego (<http://www.facebook.com/WydzialEkonomicznyUG>). Portal ten zyskał ogromną popularność wśród studentów (miesięczna aktywność dotycząca postów oscyluje wokół 7000ostępów), a za jego obsługę odpowiedzialny jest pracownik Wydziału.

Informacje dotyczące postępów w nauce, materiałów dla studentów, informacji na temat obowiązkowych szkoleń, a także zapisy na przedmioty do wyboru dostępne są poprzez spersonalizowany Portal Studenta (<http://ps.ug.edu.pl>). Umożliwia on dodatkowo uproszczony kontakt z osobami prowadzącymi zajęcia poprzez połączenie z komplementarnym dla Portalu Studenta Portalem Pracownika (<http://pp.ug.edu.pl>).

Wszelkie informacje dotyczące procesu rekrutacji, w tym zasad i kryteriów dostępne są na dedykowanej stronie uniwersyteckiej <http://irk.ug.edu.pl>, natomiast szczegółowe informacje dotyczące dyżurów Komisji Rekrutacyjnej umieszczane są i aktualizowane na bieżąco na stronie internetowej WE.

Na Wydziale Ekonomicznym za działania związane z obsługą kanałów informacyjnych, odpowiadają odpowiednio: Dziekan WE oraz Prodziekan ds. rozwoju i współpracy z biznesem (za zatwierdzanie i monitorowanie zawartości informacji na stronie WE), pracownicy Laboratorium Informatyczno-Aparaturowego WE (za aktualizowanie danych, udostępnianie). Zakres informacji do umieszczenia na stronie wydziałowej zgłaszają władze wydziału, pracownicy, Samorząd Studencki, Koła Naukowe oraz studenci drogą mailową, telefonicznie lub ustnie. Uzasadnione zmiany na stronie Wydziału Ekonomicznego dokonywane są na bieżąco.

Sprawy studenckie takie jak: odwoływanie zajęć, zmiana terminów konsultacji odbywają się po bezpośrednim ustaleniu zmian prowadzącego zajęcia ze studentami lub za pośrednictwem Portalu Studenta UG. W procesie tym uczestniczą również pracownicy sekretariatów katedr/instytutów (informacje dla studentów umieszczane na drzwiach pokoi prowadzących zajęcia) oraz planiści (przekładanie zajęć oraz rezerwacja sal wykładowych)

Plany zajęć dydaktycznych, programy kształcenia, procedury, uchwały dotyczące kształcenia są umieszczane na stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego i Uczelni przez pracownika dziekanatu, niezwłocznie po ich przyjęciu lub ich zaktualizowaniu przez Radę Wydziału.

Cyklicznie dokonuje się aktualizacji wydziałowej strony w celu zwiększenia jej przejrzystości i czytelności, uaktualnia się profile pracowników oraz upowszechnia się zmiany organizacyjne, czy informacje o wydziale itp. Ponadto na stronie tej znajdują się informacje dotyczące aktualnych wydarzeń, informacje o szkoleniach i konferencjach, osiągnięciach i sukcesach pracowników oraz studentów. Nadzór merytoryczny nad całością sprawuje wydziałowy zespół marketingowy, któremu przewodniczy Prodziekan ds. rozwoju i współpracy z biznesem.

W opinii studentów informacje dostępne na stronie internetowej są dla nich kompletne i aktualne, a w razie potrzeby bez problemu mogą znaleźć niezbędne informacje. Uwagi dotyczące publicznego dostępu do informacji gromadzi i wprowadza na bieżąco modyfikacje Wydziałowy Zespół ds. Promocji.

Studenci biorą bardzo aktywny udział w tworzeniu wizerunku Wydziału Ekonomicznego, mają głos opiniotwórczy w ramach tworzenia przyjaznego środowiska nauki

na Wydziale Ekonomicznym. Uczestniczyli m.in. w warsztatach prowadzonych metodą design thinking przez pracowników wydziału, których efektem są rozwiązania mające ułatwić i podnieść efektywność procesu kształcenia. Są to m.in. tworzone kąciki naukowe, czyli przestrzenie, w których w przyjaznych i komfortowych warunkach studenci mogą przebywać podczas przerw, przygotowywać się wspólnie do zajęć czy dyskutować o etapach wykonywanych projektów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Ekonomiczny określił i wdrożył zasady (procedury) projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Prowadzi na kierunku *ekonomia* monitorowanie i okresowe (semestralne) przeglądy programów kształcenia z udziałem interesariuszy wewnętrznych (studentów i nauczycieli akademickich) i zewnętrznych. Systematyczna analiza tego procesu oraz systematyczna ocena osiągania przez studentów zakładanych efektów kształcenia prowadzi do podejmowania działań doskonalących jakość kształcenia na ocenianym kierunku, również z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy.

Zapewnia również pełny publiczny dostęp do pełnych i aktualnych informacji o programach kształcenia oraz bieżącej realizacji procesu kształcenia, tj. zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach dotyczących toku studiów dla wszystkich grup interesariuszy. Zapewnia również dostęp do warunków rekrutacji dla kandydatów na studia. Strona internetowa zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak m.in.: sylabusy, plany zajęć, regulamin studiów, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych

Dobre praktyki

Brak.

Zalecenia

- Wskazane jest uzupełnienie w stosowanych dotychczas procedurach sposobu badania skuteczności procedur postępowania związanych z monitorowaniem oraz okresowym przeglądem programów kształcenia, w szczególności w zakresie prac dyplomowych i przejściowych, a także programów kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

W roku akademickim 2017/2018 na Wydziale Ekonomicznym zatrudnionych jest 132 nauczycieli akademickich, w tym 14 profesorów, 36 doktorów habilitowanych, 57 doktorów i 25 magistrów. Część przedmiotów prowadzona jest przez pracowników spoza Wydziału Ekonomicznego, m.in. Wydziału Zarządzania, a także przez Centrum Języków Obcych UG, i Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu UG.

W skład minimum kadrowego kierunku *ekonomia* wchodzi 51 nauczycieli akademickich. Wszyscy są zatrudnieni na Wydziale Ekonomicznym, jako podstawowym miejscu pracy, część kadry stanowi minimum kadrowe tylko na I lub II stopniu. Ostatecznie struktura kwalifikacyjna 46 nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowego na I stopień jest następująca: 6 osób z tytułem naukowym profesora, 21 osób ze stopniem doktora habilitowanego i 19 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora, a struktura kwalifikacyjna osób stanowiących minimum kadrowego na II stopień jest odpowiednia: 7 osób z tytułem naukowym profesora, 22 osoby ze stopniem doktora habilitowanego i 18 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora. Łącznie także 46 osób. Warunki minimum kadrowego są spełnione. Relacja liczby studentów na 1 nauczyciela w minimum kadrowym wynosi 1: 30.5 (51:1574).

Osoby wchodzące w skład minimum kadrowego zdobyły tytuły i stopnie naukowe w dziedzinie nauk ekonomicznych - w dyscyplinie ekonomia (49 osób) i nauk o zarządzaniu (2 osoby). Nauczyciele stanowiący minimum kadrowe pracują na wydziale w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie mianowania bądź na podstawie umowy o pracę. Mają bogaty dorobek publikacyjny, zarówno o charakterze naukowym, jak i dydaktycznym. Dorobek naukowy pracowników zaliczonych do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* mieści się w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach: ekonomia, ale także finanse i nauki o zarządzaniu, a obszary ich zainteresowań badawczych odpowiadają przedmiotom, które prowadzą i nad którymi sprawują merytoryczną opiekę.

Pracownicy wydziału angażują się w prace na rzecz jednostek samorządu terytorialnego (Skarbnik Miasta Gdyni, radni miast Sopotu i Gdyni), sądów (biegli i eksperci), instytutów badawczych, instytucji ekonomiczno-finansowych, zarówno na szczeblu międzynarodowym i krajowym (np. w Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju, Radzie Polityki Pieniężnej), organizacji społecznych, w jednostkach wspierających rozwój uczelni (prezes Fundacji Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego) oraz przedsiębiorstw. Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku ekonomia korzysta z wiedzy i doświadczenia praktyków gospodarczych, umożliwiając studentom uczestnictwo w wykładach i warsztatach prowadzonych przez przedstawicieli przedsiębiorstw i samorządów.

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku *ekonomia* wykorzystuje w procesie dydaktycznym podręczniki i monografie własnego autorstwa. W latach 2013-2017 zostało opublikowanych 57 książek. Niektóre z nich zostały nagrodzone przez różne instytucje i organizacje, np.: nagroda Ministra Infrastruktury i Rozwoju w 2013 r., w 2014 r., nagroda Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN w 2014 r.

Zainteresowania naukowe pracowników Wydziału Ekonomicznego skutkują powstaniem nowych programów specjalności oferowanych na kierunku *ekonomia*. Należą do nich: Finanse w przedsiębiorstwach, E-commerce oraz dwóch kierunków: Biznes chemiczny i Biznes i technologia ekologiczna. We współpracy z Wydziałem Zarządzania opracowano koncepcję i program Międzywydziałowych stacjonarnych studiów doktoranckich z ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu.

Opracowano również koncepcję Laboratorium tradingowego we współpracy z OSTC (organizacją traderów na rynku finansowym), które jest wykorzystywane przy nauczaniu przedmiotów z zakresu rynku finansowego.

4.2.

Obsada zajęć na kierunku *ekonomia* zachowuje pełną zgodność tematyki dorobku naukowego nauczyciela prowadzącego z zakresem prowadzonego przedmiotu. Zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową są prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek w zakresie dyscypliny, z której się przedmiot wywodzi.

Za obsadę zajęć odpowiedzialni są Kierownicy Katedr sprawujący opiekę dydaktyczną nad grupami modułów odpowiadających zakresowi badawczo-naukowemu Katedry. Przedstawiona podczas wizytacji obsada zajęć na rok akademicki 2017/2018 nie budzi żadnych zastrzeżeń. Przy obsadzie zajęć oprócz dorobku naukowego i dydaktycznego brane są pod uwagę opinie studentów wyrażone w przeprowadzonych studenckich badaniach ankietowych oraz wyniki hospitacji.

Proces planowania zajęć dydaktycznych wraz z obsadą prowadzących przeprowadzany jest corocznie na kilka miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego. Poszczególne Katedry wydziału przekazują planowane obsady przedmiotów, biorąc pod uwagę m.in. awanse zawodowe, planowane zmiany w zakresie zatrudnienia, planowane urlopy, wyjazdy pracowników, w tym staże związane z prowadzonymi przez nich badaniami naukowymi. Podstawą planowania obsady prowadzonych przedmiotów są zainteresowania naukowe pracowników, potwierdzone publikacjami naukowymi. Obsada zajęć dydaktycznych jest każdorazowo zatwierdzana przez Dziekana Wydziału. W przypadku, gdy nie jest ona właściwa, kierownik jednostki jest obligowany do dokonania niezbędnej korekty.

4.3.

Wydział realizuje systemowe działania w zakresie oceny i motywowania kadry do rozwoju naukowego i kompetencji dydaktycznych. Ocena kadry obejmuje ocenę okresową, ocenę dokonywaną przez studentów i proces hospitacji. Wyniki oceny studenckiej oraz hospitacji ujmowane są w ocenie okresowej dokonywanej zgodnie z Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Ocena okresowa uwzględnia dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny nauczyciela akademickiego. Ocena dorobku dydaktycznego obejmuje autorstwo podręczników, opracowanie materiałów dydaktycznych, prowadzenie i recenzowanie prac dyplomowych, współpraca z ośrodkami zewnętrznymi, zaangażowanie w proces kształcenia w tym prowadzenie zajęć w językach obcych, udział w opracowaniu nowych programów, prowadzenie projektów zespołowych. Podczas wizytacji przedstawiono pełną dokumentację dotyczącą oceny nauczycieli akademickich to jest arkusze oceny okresowej, wyniki badań ankietowych oraz protokoły – arkusze hospitacyjne. Dla zachowania jak najwyższej jakości prowadzenia zajęć, wszyscy nauczyciele akademicy, są co semestr poddawani ocenie studenckiej. Ankieta ta dotyczy wszystkich pracowników prowadzących zajęcia. Osoby uzyskujące niskie oceny nie są dopuszczane do prowadzenia zajęć.

Polityka kadrowa wydziału nastawiona jest na tworzenie i utrzymywanie zespołu nauczycieli akademickich mogących prowadzić na najwyższym poziomie zajęcia dydaktyczne, badania naukowe i prace organizacyjne wspierające proces kształcenia na kierunku *ekonomia*. Polityka kadrowa obejmuje zagadnienie tworzenia zespołów pracowników naukowo-dydaktycznych, ocenę ich pracy, system motywacyjny i rozwój kwalifikacji.

Analiza potrzeb w zakresie kadry przeprowadzana jest zarówno na poziomie instytutów, zakładów, katedr, jak i wydziału, jako całości. Kadra dobierana jest pod kątem umiejętności i kompetencji niezbędnych do realizacji zadań naukowo-dydaktycznych. Uzupełnianie składu zespołu nauczycieli akademickich odbywa się według określonej procedury w zależności od tego, czy jest tworzony nowy etat, czy vacat powstał w wyniku zdarzeń losowych lub przejścia pracownika na emeryturę.

Polityka kadrowa wydziału zmierza w kierunku pozyskiwania nowych pracowników w wyniku procedur konkursowych z należytą dbałością o reprezentowany przez kandydatów poziom badań naukowych i umiejętności dydaktycznych, a również wspierania i motywowania pracowników wydziału do osiągnięcia kolejnych etapów kariery naukowej.

W celu podniesienia swoich umiejętności naukowych i dydaktycznych pracownicy Wydziału biorą udział w różnych szkoleniach na poziomie uczelnianym i Wydziałowym, a także w szkoleniach i kursach zewnętrznych.

Na poziomie uczelni funkcjonuje Laboratorium Inicjatyw Dydaktycznych, które oferuje zróżnicowane tematycznie warsztaty. Przykładowe zajęcia, w których uczestniczyli pracownicy Wydziału Ekonomicznego:

- Aktywizacja studentów podczas zajęć, jako wyzwanie dydaktyki akademickiej XXI wieku,
- Relacja mistrz-uczeń - o tutoring na uniwersytetach,
- O wykładzie, czyli siła opowieści,
- Jak pracować i uczyć metodą case study,
- Gamifikacja, jako sposób na zwiększenie motywacji do nauki,
- Jak pracować metodą case study (warsztaty prowadzone przez pracownika WE).

Pracownicy uczestniczyli w warsztatach doskonalenia umiejętności mówienia i pisania w języku angielskim w kontekście akademickim dla pracowników UG (Academic speaking i Academic writing) organizowanych przez Instytut Anglistyki i Amerykanistyki Uniwersytetu Gdańskiego oraz Fundację Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego.

Obecnie na wydziale - w ramach Programu Operacyjnego Wiedza i Edukacja - realizowany jest projekt pt. „Innowacyjna dydaktyka – rozwój kompetencji wykładowców Wydziału Ekonomicznego”. Celem projektu jest podniesienie kompetencji w zakresie dydaktyki w języku angielskim (Teaching English for Professional Purposes), nabycie innowacyjnych umiejętności dydaktycznych (learning-by doing za pomocą metody Case Study; Design Thinking) oraz podniesienie kompetencji informatycznych.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku *ekonomia* uczestniczą w kursach i szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje dydaktyczne oraz zdobywają certyfikaty potwierdzające nabyte umiejętności. Szczegółowe dane z tego zakresu zawierają karty pracowników.

Najważniejsze osiągnięcia dydaktyczne pracowników prowadzących zajęcia na kierunku *Ekonomia* obejmują:

- publikacje podręczników autorstwa pracowników,
- opracowanie programów nowych kierunków i specjalności,
- prowadzenie kursów przygotowujących do zdobycia prestiżowej kwalifikacji ACCA
- wysokie miejsca w prestiżowych rankingach dydaktycznych;

Osiągnięcia dydaktyczne obejmują również prowadzenie kursów pozwalających uzyskać certyfikaty potwierdzające kwalifikacje zawodowe, co jest bardzo ważne dla studentów w kontekście ich szans na rynku pracy. Część przedmiotów wykładanych w ramach specjalności *Finanse w przedsiębiorstwie* odpowiada przedmiotom oraz egzaminom ACCA na poziomie Fundamentals.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział spełnia wszystkie wymagania związane z minimum kadrowym. Do minimum kadrowego zostało zaliczonych 51 osób (22 samodzielnych pracowników nauki oraz 29 doktorów), które posiadają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach: ekonomia, finanse i nauki o zarządzaniu, do której odnoszą się efekty kształcenia ocenianego kierunku. Osoby przedstawione do minimum kadrowego zostały zatrudnione w Uczelni nie później niż od początku semestru studiów, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonego przez nie oświadczenia, upoważniającego Wydział do zaliczania do minimum kadrowego. Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają wymóg określony w przepisach prawa dotyczący minimalnej liczby

godzin prowadzonych na kierunku. Spełniony jest również warunek relacji liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów ocenianego kierunku.

Obsada zajęć na kierunku *ekonomia* jest bardzo dobrze dobrana pod względem doświadczenia dydaktycznego oraz zgodności zainteresowań naukowych z prowadzonymi przedmiotami. Obsada zajęć w pełni umożliwia realizację programu i zakładanych efektów kształcenia.

Uczelnia ma szczegółowo określone zasady polityki kadrowej. Istotnymi elementami prowadzonej polityki kadrowej są m.in.: okresowa ocena pracowników, postępowanie z pracownikami, którzy nie zrobili awansu naukowego w określonym przepisami prawa terminie czy też osiągnęli wiek emerytalny.

Pracownicy są motywowani do podejmowania aktywności naukowej, w tym międzynarodowej, co daje określone efekty.

Wydział prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych. Realizowane na Wydziale badania są w pełni zgodne z zakładanymi efektami kształcenia kierunku *ekonomia*, wzbogacają treści programowe kierunku i są podstawą nowych propozycji w zakresie kształcenia. Studenci ocenianego kierunku mają zapewnione warunki do uczestnictwa w badaniach naukowych i z takiej możliwości korzystają.

Dobre praktyki

- Uruchomienie *Laboratorium tradingowego* we współpracy z OSTC, które jest wykorzystywane przy nauczaniu przedmiotów z zakresu rynku finansowego.

Zalecenia

- Konieczne jest poszerzenia dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty ocenianego kierunku *ekonomia* o dyscypliny: finanse i nauki o zarządzaniu.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego w Wydziale Ekonomicznego wpisuje się w koncepcję kształcenia na tym kierunku studiów. Ma charakter sformalizowany i niesformalizowany. Obejmuje przedsięwzięcia realizowane na szczeblu Wydziału, jest prowadzona przez poszczególne jego jednostki naukowo-dydaktyczne – instytuty, katedry, zakłady, konkretyzuje się również w różnego rodzaju działaniach podejmowanych przez poszczególnych pracowników tych jednostek i wynika z sytuacyjnych potrzeb samych pracowników bądź instytucji otoczenia.

Najbardziej kompleksową formą współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi jest współpraca realizowana w ramach Rady Ekspertów. Powołana w 2011 roku jednostka organizacyjna skupia wybitnych przedstawicieli przedsiębiorstw i instytucji, głównie województwa pomorskiego, ale często podmiotów regionalnych i międzynarodowych. Stanowi ona nie tylko forum w ramach, którego dyskutuje się o treściach i programie kształcenia, deklarowanych i realizowanych efektach kształcenia w ramach przyjętej koncepcji kształcenia, różnych formach udziału podmiotów otoczenia w procesie kształcenia, ale także w toku jej prac wypracowywane są wspólne projekty środowiska naukowego Wydziału Ekonomicznego i przedsiębiorców.

W skład Rady Ekspertów wchodzi 89 przedstawicieli praktyki gospodarczej. Analizując strukturę tych podmiotów można stwierdzić, że w jej skład wchodzi przedsiębiorstwa zaliczone do branż transportu i gospodarki magazynowej, finansowej i ubezpieczeniowej, naukowej i technicznej, informacji i komunikacji oraz usług. Za współpracę z tymi podmiotami odpowiedzialny jest jeden z prodziekanów, a kilka lat temu został powołany również doradca Dziekana WE ds. kontaktów z biznesem.

Przykładowo takimi interesariuszami zewnętrznymi są przedstawiciele takich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą jak: Przedsiębiorstwo Komunikacji Trolejbusowej S.A., PKP SKM, Zakład Komunikacji Miejskiej w Gdyni, Zarząd Morskiego Portu Gdańsk, Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A., C. Hartwig, Grupa Omida, Deepwater Container Terminal (DCT), Bałtycki Terminal Kontenerowy, Flextronics International Poland, Polfracht Sp. z o.o., Forum Okrętowe, Unilogistics, Chipolbrok Chińsko-Polskie Towarzystwo Okrętowe, Grupa Navimor, Port Lotniczy w Gdańsku, Intermarine Sp. z o.o., OT Logistics, Jeppesen, Vetro Port & Shipping Services, Agroland, PLO, MZK Wejherowo, Kuehne and Nagel, Empire Transport, Federal Mogul-Bimet, PKN EPAL, Logintrans sp. z o.o., Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), Marine Harvest, Thomson Reuters, ING Bank Śląski S.A., Bank Zachodni WBK, PKO BP, Deutsche Bank, State Street Bank International Poland, Sony Pictures Global Business Services, Nest Bank, OSTC, Raiffeisen Polbank, Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Gdańska Stocznia Remontowa, Bałtyckie Centrum Biznesu, PWC Polska, Procter & Gamble, Coleman Research, Flextronics International Poland, Lufthansa Systems, InterLan, Amazon, Wirtualna Polska, Luxoft, SII, Dynatrance, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny, Inkubator Przedsiębiorczości Starter, CrowdFund Port, Gdański Park Naukowo-Technologiczny, podmioty funkcjonujące w ramach kompleksu Olivia Business Centre.

W 2017 r. miały miejsce dwa posiedzenia Rady Ekspertów, jedno w dniu 8.06., poświęcone dyskusji nad książką „*Rozliczenia w praktyce handlu zagranicznego*” oraz 4.12., na którym tematem przewodnim były technologie *offshore* i portowo-logistyczne.

Wydział Ekonomiczny rozwija również ścisłe kontakty z jednostkami administracji publicznej. Są w tej grupie, między innymi: Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Agencja Rozwoju Pomorza, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Wojewódzki Urząd

Pracy, Urzędy Miasta Gdańska, Gdyni i Sopotu, Zarząd Dróg i Zieleni w Gdyni, Morski Instytut Rybacki, Krajowa Izba Gospodarki Morskiej czy Izba Celną w Gdyni. Podmioty te często są interesariuszami i podmiotami wspierającym Wydział Ekonomiczny zarówno w działalności dydaktycznej, jak również w zakresie projektów naukowych i infrastrukturalnych.

Na szczęblu Wydziału szczególnie owocnie rozwija się współpraca z Thomson Reuters. W ramach zajęć dydaktycznych (m.in. przedmiotu Akademia Thomson Reuters) oraz godzin - dyżurów pracowników naukowych studenci korzystają z nowoczesnego laboratorium *Thomson Reuters Data Suite* z dostępem do danych finansowych i analitycznych w ramach oprogramowania *Thomson Reuters Eikon*. W toku zajęć studenci kierunku *ekonomia* korzystają również z laboratorium tradingowego OSTC na Wydziale Ekonomicznym UG. Laboratorium wyposażone w 20 stanowisk komputerowych oraz specjalne oprogramowanie (Stellar), które umożliwia odtworzenie warunków dokonywania transakcji na globalnych rynkach finansowych.

Za równie istotną uznać można współpracę z międzynarodowym stowarzyszeniem *The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)*, z którym Wydział, ale i kierunek współtworzy akredytowaną specjalność *Finanse w przedsiębiorstwach* oraz z Pomorskim Parkiem Naukowo-Technologicznym w Gdyni (w ramach specjalności *Innowacyjność w Gospodarce*).

Istotna jest także współpraca pracowników WE z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym, zarówno na szczęblu krajowym, jak i regionalnym. Jest realizowana poprzez Oddział w Gdańsku. Przejawem współpracy jest działalność publikacyjna oraz udział w konkursach na najlepsze prace licencjackie i magisterskie.

Godną odnotowania jest również aktywność pracowników Wydziału w przedsięwzięciach podejmowanych przez Towarzystwo Ekonomistów Polskich. Konkretyzuje się ona we wspierania jakości procesu kształcenia pod kątem realizacji efektów kształcenia przydatnych absolwentom na rynku pracy.

Analizując współpracę z otoczeniem dostrzec trzeba również współpracę z interesariuszami zewnętrznymi w wymiarze indywidualnym. Wykładowcy, jako interesariusze wewnętrzni, w tym z kierunku *ekonomia* są angażowani przez firmy i instytucje do roli ekspertów czy doradców. Ich osobiste relacje zawodowe z przedstawicielami szeroko rozumianego otoczenia społecznego i biznesu ułatwiają studentom zdobywanie materiałów do prac dyplomowych, odbywanie praktyk i podejmowanie pracy (rekomendacje).

Obecność i aktywność podczas spotkania Zespołu Oceniającego z przedstawicielami podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego potwierdziła różnorodną współpracę określającą formy, zakres oraz charakter współdziałania. Współpraca z pracodawcami jest autentyczna, obejmuje różnorodne podmioty, pracodawcy mają poczucie wpływu na ofertę edukacyjną, proces dydaktyczny i weryfikację efektów kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Ekonomiczny współpracuje z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczym w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. Obejmuje ona w szczególności przedsięwzięcia dotyczące rozwoju i doskonalenia programu kształcenia oraz ewaluacji osiągniętych efektów kształcenia, a także wprowadzania zmian pod kątem ich zgodności z oczekiwaniami pracodawców. Ma charakter sformalizowany i niesformalizowany. Jest realizowana na szczeblu Wydziału w ramach Rady Ekspertów oraz kluczowych interesariuszy zewnętrznych jak Thomson Reuters czy stowarzyszenie *The Association of Chartered Certified Accountants* (ACCA). Współpraca z pracodawcami jest prowadzona także przez poszczególne jednostki naukowo-dydaktyczne Wydziału oraz poszczególnych pracowników tych jednostek.

Dobre praktyki

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

Analiza umiejdzynarodowienia procesu kształcenia wykazała, że na kierunku *ekonomia* Wydziału Ekonomicznego wszystkie aspekty działalności składające się na to kryterium są wypełnione w stopniu satysfakcjonującym.

Od roku akademickiego 2016/17 na piątym-szóstym semestrze studiów I stopnia oraz na pierwszym-czwartym semestrze studiów II stopnia w ramach przedmiotów swobodnego wyboru oferowana jest pula przedmiotów prowadzonych w językach obcych (głównie w języku angielskim, ale również w jęz. hiszpańskim, rosyjskim i chińskim – nauka języka). W każdym semestrze Wydział Ekonomiczny oferuje ponad 30 wykładów w językach obcych, na które zapisują się zarówno studenci przyjeżdżający z zagranicy, jak i studenci polscy. Liczba wykładów w językach obcych oferowanych na kierunku *ekonomia* po przemnożeniu przez liczbę uczestniczących w nich studentów zagranicznych, w ostatnim roku akademickim, to ponad 600, zaś przez studentów polskich blisko 400. Tak szeroka oferta dydaktyczna możliwa jest dlatego, że kadra kierunku *ekonomia* aktywnie uzupełnia swoje umiejętności dydaktyczne na uczelniach partnerskich, w ramach seminariów, wykładów lub udziału w International Weeks, np. w Artevelde University College w Gandawie, University of Ljubljana i wielu innych. Ponadto do prowadzenia wykładów na kierunku *ekonomia* włączani są również profesorowie przyjeżdżający na Wydział.

Jednak oferta studiów w języku obcym jest krytykowana przez studentów polskich (informacja ze spotkania ze studentami).ZO krytycznie ocenia obowiązek uczenia się drugiego języka obcego na drugim roku studiów i braku możliwości doskonalenia języka pierwszego (głównie angielskiego), którego uczą się od początku studiów. Takie rozwiązanie, według opinii studentów, ogranicza im możliwość dostępu do studiów w języku obcym, bo pierwszego języka nie znają w stopniu zapewniającym skuteczną rekrutację. Studenci również zwracają uwagę na niedostateczne zharmonizowanie nauki języków obcych z proponowaną specjalizacją studiów. Należy również zauważyć, że liczba studentów polskich, uczestniczących w tego rodzaju studiach jest niedostateczna.

Umiejscowienie studiów na kierunku ekonomia jest znaczne ze względu na rozwijanie zarówno wymiany w ramach programu Erasmus+, jak i wymiany dwustronnej i przyjmowanie studentów z zagranicy bezpośrednio w ramach normalnego procesu rekrutacji na studia na pierwszym lub drugim stopniu. Na poziom umiejscowienia składają się także współpraca z uczelniami zagranicznymi w zakresie dydaktyki polegająca na wymianie kadry naukowej.

Od roku 2017 zwiększa się liczba wykładowców akademickich z zagranicy. Pozytywnie wygląda mobilność międzynarodowa studentów i nauczycieli akademickich. Tu warto wydzielić dwa elementy, które wyróżniają ten kierunek studiów nawet w skali kraju. Pierwszym jest liczba studentów przyjeżdżających, w ramach programu Erasmus+, na zajęcia prowadzone na kierunku *ekonomia* (2016/17 – 74, 2017/18 – 81), znacznie przewyższająca liczbę studentów wyjeżdżających (2016/17 – 7, 2017/18 – 16). Po drugie z kierunku *ekonomia* z wykładami do uczelni partnerskich wyjechało po 15 wykładowców w 2016/17 oraz 2017/18, co stanowiło ponad 30% wszystkich wyjazdów kadry w ramach programu Erasmus+ na Uniwersytecie Gdańskim. Pomimo wskazanych wyżej informacji dotyczących mobilności studentów należy uznać, że liczba wyjeżdżających studentów jest zbyt niska i warto jest nad tym się zastanowić.

Wartym podkreślenia jest fakt, że umowy zawarte przez Wydział są aktywnie realizowane. Ponadto, zarówno w wyjazdach, jak i przyjazdach nie dominują te same kierunki studiów. Wymiana odbywa się pomiędzy Wydziałem Ekonomicznym a uczelniami partnerskimi w wielu krajach UE (Włochy, Hiszpania, Niemcy, Francja, Turcja, Słowenia, Grecja, Belgia, Finlandia, Chorwacja). Zawarte umowy współpracy obejmują także uczelnie znajdujące się dużo wyżej w rankingu szanghajskim niż jakakolwiek uczelnia polska – np. Athens University of Economics and Business, University of Milan - Bicocca czy Vilnius Gediminas Technical University (druga i trzecia setka rankingu).

Istotnym aspektem współpracy międzynarodowej jest nie tylko wymiana studencka, ale też wymiana kadry i idący za nią transfer wiedzy. Pracownicy Wydziału Ekonomicznego prowadzący zajęcia na kierunku *ekonomia* są w tym względzie bardzo aktywni. Na kierunku *ekonomia* w ramach programu Erasmus+, w roku akademickim 2017/18 z wykładami goszczą liczni wykładowcy z zagranicy. Wykłady, jakie prezentowali dotyczyły szerokiego wachlarza zagadnień ekonomicznych, od zastosowań neurobiologii w ekonomii po ekonomiczną optymalizację łańcuchów dostaw czy globalne problemy makroekonomiczne jak koncepcja „Nowego Jedwabnego Szlaku”.

W ramach prowadzonych badań, pracownicy wykładający na kierunku *ekonomia* współpracowali w projektach międzynarodowych (w tym w Ramowych Programach Badawczych UE/Horyzoncie 2020, np. Catrin, ICEU, Eliptic) z najlepszymi uczelniami europejskimi (z pierwszej i drugiej setki listy szanghajskiej - uczelnie takie jak np. Delft University of Technology, University of Edinburgh, University of Leeds, Oxford University). Wyniki tych badań posłużyły tworzeniu programów przedmiotów specjalnościowych, np. w zakresie ekonomiki transportu i logistyki, jak również w ramach przedmiotów kierunkowych, np. ekonomii międzynarodowej, pozwalając na budowę programu nauczania opartego o wyniki najnowszych badań.

Studenci zagraniczni na studiach to głównie studenci z byłego ZSRR (Ukraina – 4 osoby, Litwa - 2 (ostatnio studentów znacznie ubyło), Rosja - 3 oraz Białoruś – 12 osób, dwie osoby polskiego pochodzenia z Niemiec), ogółem - aktualnie studiuje 23 obcokrajowców realizujących pełen program studiów pierwszego lub drugiego stopnia. Na Wydziale podjęte działania o charakterze organizacyjnym, by uatrakcyjnić studia dla studentów z zagranicy.

Dodatkowo, w celu intensyfikacji współpracy z krajami spoza Unii Europejskiej, na kierunku *ekonomia* prowadzona jest także wymiana studencka na podstawie umów

bilateralnych. W ramach tych umów w roku akademickim 2017-18 na studia na kierunku *ekonomia* przyjechało 4 studentów z Ukrainy (Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny), zaś w roku 2016/17 było to 9 studentów: 3 z Korei Południowej (Kyungpook National University), 2 z Rosji (MGIMO), 4 z Ukrainy (Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny). Z Appalachian State University w USA w roku akademickim 2016/17 przyjechało 16 studentów, a w roku 2015/16 -15 studentów. Do Hochschule Bremen w roku akademickim 2017/18 wyjechało 10 osób (1 z kierunku *ekonomia*), a w roku 15-16 11 osób (2 z kierunku *ekonomia*). Do Kyungpook National University wyjechała 1 osoba (2016/17), a w roku akademickim 2015/16 (2 osoby). EWszystkie z kierunku *ekonomia*. W ramach wymiany z Chinami do Beijing Institute of Technology wyjechało w roku 2016/17 – 8 osób (3 z kierunku *ekonomia*), a 2015/16 6 (5 z tego kierunku), zaś do rosyjskiego MGIMO dwie osoby.

Uzupełnieniem działań zmierzających do jeszcze większego umiędzynarodowienia studiów na Wydziale oraz kierunku *ekonomia* jest zatrudnienie profesorów zagranicznych dla wsparcia studentów przygotowujących prace dyplomowe w j. angielskim oraz prowadzenia wykładów w charakterze profesorów wizytujących. Do połowy kwietnia 2018 r. zrealizowano 7 takich wizyt. Jako „Visiting professors” wykłady prowadzili profesorowie z Western Sydney University, Australia (09-14.04.2018), z Hochschule Bremen (9-13.04.2018), z Wittenborg University of Applied Sciences, Holandia i Stockholm School of Economics, Szwecja (06-08.04.2018), z Georgia Institute of Technology, USA (22-27.03.2018), z World Trade Organization, Szwajcaria (14-17.01.2018), z University of Bradford, Wielka Brytania (18-22.03.2018), z Loyola University Chicago, USA - 14-22.11.2017.

Jednocześnie już uzgodnione i zorganizowane są następujące dalsze wizyty profesorów z Riga Technical University, Łotwa, Uniwersytet Pretoria, RPA. Loyola University Chicago, USA, University of Central Florida oraz Erasmus Universiteit Rotterdam, Holandia.

Z nowo realizowanych inicjatyw wymienię należy włączyć się Wydziału Ekonomicznego w program „Polskie Powroty”, mający na celu zachęcić do powrotu do kraju polskich naukowców, którzy aktualnie pracują za granicą. Wydział prowadzi aktualnie rozmowy z jednym z takich naukowców, który mógłby wzmocnić potencjał badawczy i dydaktyczny właśnie na kierunku *ekonomia*

Na kierunku *ekonomia* źle wygląda wykorzystywanie źródeł w językach obcych w pracach dyplomowych (jak I, tak i II stopnia). Na Wydziale nie podjęto również działań mających na celu ubieganie się o pozyskanie akredytacji zagranicznej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział podejmuje szereg działań na rzecz poprawy warunków sprzyjających większej niż dotychczas internacjonalizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku *ekonomia*. Celem tych działań jest stwarzanie studentom możliwości efektywnej nauki języków obcych poprzez uruchamianie przedmiotów w języku angielskim. Ponadto Wydział wspiera międzynarodową mobilność studentów i wykładowców prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku np. w ramach programu Erasmus+ lub innych umów i programów. Jednak skalę mobilności studentów należy uznać, jako niesatysfakcjonującą, zaś kadry akademickiej - należy ocenić, jako dobrą.

Internacjonalizacja kształcenia powinna sprzyjać bardziej aktywnemu odbywaniu części studiów oraz praktyk za granicą (również na Ukrainie lub na Litwie). Powinna również służyć wyposażeniu absolwentów kierunku *ekonomia* w umiejętności i kompetencje społeczne preferowane przez współczesnych europejskich pracodawców. Efektywna internacjonalizacja kształcenia powinna oznaczać, że absolwenci kierunku *ekonomia* będą mieli otwartą drogę do zawodowego awansu i pełnienia odpowiedzialnych funkcji w firmach międzynarodowych i instytucjach europejskich.

Dobre praktyki

- Na kierunku *ekonomia* za dobrą praktykę uznać można wykorzystywanie dorobku naukowego wizytujących profesorów z zagranicy. Przewidziane jest ich zapraszanie na systematycznie prowadzone wykłady, jak również wystąpienie na wydziałowym miesięcznym Otwartym Seminarium Naukowym lub Metodologicznym,
- Dobrą praktyką jest również weryfikacja wykładowców na wyjazdy zagraniczne obejmująca następujące kryteria: a) prowadzenia przedmiotu w języku obcym; b) posiadanie stopnia naukowego doktora; c) obowiązek opracowania programu wyjazdu,
- Dla każdego studenta z zagranicy jest zapewniona możliwość zamieszkania w uniwersyteckim akademiku studenckim.

Zalecenia

- Na studiach I stopnia wprowadzenie obowiązku zaliczenia przedmiotu w języku obcym oraz odpowiednie dopracowanie sposobu nauczania języków obcych na drugim roku studiów I stopnia,
- Określenie wymagań używania źródeł bibliograficznych w języku obcym przy opracowaniu prac dyplomowych oraz udokumentowanie tego w recenzjach prac,
- Zwiększenie umiędzynarodowienia i mobilności studentów polskich,
- Poszerzenie współpracy z lokalnymi pracodawcami z firm zagranicznych.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Wydział Ekonomiczny posiada własne budynki zlokalizowane w Sopocie przy ul. Armii Krajowej 119/121. Do dyspozycji wykładowców i studentów jest 5 dużych sale dydaktycznych (400 miejsc, 340 miejsc, 250 miejsc, 240 miejsc i 150 miejsc), 48 sal ćwiczeniowo-seminaryjnych na około 30 miejsc każda. Do pracowni komputerowych zaliczyć należy 8 laboratoriów komputerowych: 5 po 35 miejsc każde oraz na 20, 18 i 14 stanowisk. Ponadto, specjalistyczne laboratorium logistyczne (Oracle, Aris) oraz specjalistyczną pracownię Thomson Reuters Data Suite, umożliwiającą dostęp do wiodącej na świecie bazy danych finansowych, laboratorium tradingowe OSTC oraz specjalistyczną pracownię dealing roomu - symulator departamentu skarbowego banku.

Bardzo dobrze wyposażone laboratoria komputerowe i ogólnie dostępne komputery, w tym poza salami dydaktycznymi oraz dostęp do sieci bezprzewodowej pozwalają studentom opanować umiejętności informatyczne i dają powszechną możliwość korzystania z Internetu. Dodatkowo studenci mają dostęp do ośmiu terminali internetowych umieszczonych na holu budynku wydziału oraz dwóch stacji roboczych w pomieszczeniu „cichej pracy”.

7.2.

Studenci kierunku *ekonomia* mogą korzystać z bogatych zasobów wszystkich oddziałów Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego (BUG): Biblioteki Głównej oraz siedmiu bibliotek

specjalistycznych ze szczególnym uwzględnieniem Biblioteki Ekonomicznej, która znajduje się w Kampusie w Sopocie i sąsiaduje z Wydziałem.

Tradycyjne, drukowane zbiory Biblioteki UG liczą ponad 1,5 mln woluminów: ponad 1 mln wol. książek, powyżej 330 000 wol. czasopism a także ponad 170 000 jednostek zbiorów specjalnych. BUG udostępnia 19 334 tytułów czasopism w wersji drukowanej. Liczba tytułów czasopism prenumerowanych na bieżąco to 2795. Biblioteka umożliwia dostęp do 190 003 pełnotekstowych e-książek oraz ponad 3 mln dokumentów w kolekcji Academic Research eBooks Library. Czytelnicy mają dostęp do ok. 28 tys. czasopism pełnotekstowych oraz ok. 33 tys. czasopism z abstraktami artykułów. We wszystkich agendach BUG studenci mają do dyspozycji 130 komputerów z dostępem do Internetu.

Biblioteka Ekonomiczna zlokalizowana w Spocie udostępnia literaturę przedmiotową i uzupełniającą. Zasób księgozbioru Biblioteki Ekonomicznej w zakresie nauk ekonomicznych to ponad 280 tys. egzemplarzy książek, niemal 6 tys. tytułów czasopism drukowanych oraz ok. 8 tysięcy tytułów czasopism elektronicznych dostępnych za pośrednictwem serwisów EBSCO, Emerald, Springer i Wiley. Studenci kierunku ekonomia mogą również korzystać z innych anglojęzycznych baz czasopism, do których zalicza się: Academic Search Complete, Science Direct (Elsevier), Springer, MasterFile Premier, JSTOR, SCOPUS lub Web of Science. W bibliotece do dyspozycji studentów znajdują się również książki elektroniczne (ebooki), Academic Complete (EBRARY) to kolekcja ponad 52 tys. książek elektronicznych z wielu dziedzin nauki, w tym ekonomii i biznesu.

Zbiory wirtualne, w tym zasoby Wirtualnej Biblioteki Nauki są udostępniane studentom ze wszystkich komputerów podłączonych do sieci uniwersyteckiej, a także – dzięki usłudze VPN z komputerów domowych (<http://www.bg.ug.edu.pl/e-zasoby>).

W Bibliotece Ekonomicznej znajduje się ponad 200 miejsc dla czytelników w trzech czytelnich: książek, czasopism i centrum dokumentacji europejskiej, w dwóch pokojach głośnej nauki oraz w holu i informatorium. Trzy miejsca są ze stanowiskiem komputerowym z dostępem do Internetu. Pracownicy Biblioteki prowadzą dla studentów szkolenia informacyjno-bibliograficzne oraz szkolenia z baz danych. Biblioteka jest czynna 7 dni w tygodniu.

7.3.

Stan bazy dydaktycznej i naukowej Wydziału Ekonomicznego jest na bieżąco monitorowany przez pracowników wydziału oraz osoby służbowo podległe kanclerzowi UG. Opiekę nad bazą dydaktyczną sprawuje Laboratorium Informatyczno-Aparaturowe, nad bazą naukową – Dziekan Wydziału.

Ocena bazy jest podstawą do podejmowania decyzji dotyczących jej udoskonalenia. Sygnały dotyczące bazy dydaktycznej i naukowej są zgłaszane również przez pracowników, prowadzących zajęcia dydaktyczne. Nieprawidłowości w funkcjonowaniu sprzętu elektronicznego w salach dydaktycznych są na bieżąco usuwane przez pracowników Laboratorium Informatyczno-Aparaturowego. Uwagi dotyczące stanu bazy przekazywane są również przez studentów kierunku ekonomia. To od nich kierowane są postulaty w zakresie unowocześnienia sprzętu elektronicznego, aktualizacji oprogramowania, zakupu programów specjalistycznych, wspomagających proces kształcenia. Obecnie – przy dużym zaangażowaniu studentów - przeprowadzana jest gruntowna modernizacja sprzętu komputerowego, dostępnego dla studentów poza salami dydaktycznymi.

Nad prawidłowością funkcjonowania systemu biblioteczno-informacyjnego czuwają pracownicy Biblioteki UG. Wydział jest jednostką, która jedynie zgłasza swoje zapotrzebowanie np. na dostęp do specjalistycznych baz danych, do władze BUG.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastruktura wykorzystywana w procesie dydaktycznym cechuje się następującymi własnościami:

- bardzo dobrze wyposażone sale dydaktyczne;
- nieograniczony dostęp do Internetu poprzez eduroam;
- system biblioteczny UG bardzo dobrze przystosowany do procesu dydaktycznego i do prowadzenia badań naukowych;
- Biblioteka Ekonomiczna posiada najnowsze podręczniki dotyczące ocenianego kierunku studiów, duża część zbioru to literatura obcojęzyczna;
- dostęp do dużej liczby baz danych, baz czasopism i książek elektronicznych;
- czas pracy Biblioteki Ekonomicznej jest dostosowany do potrzeb studentów niestacjonarnych.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego wdrożony został system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej dla studentów. Wydział zapewnia studentom wsparcie dydaktyczne udzielane przez nauczycieli akademickich. Studenci kierunku *ekonomia* mają możliwość odbywania konsultacji z nauczycielami akademickimi podczas wyznaczonych dyżurów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Terminy konsultacji są dostosowane do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. Godziny konsultacji są dostępne dla studentów online. Studenci mają dostęp do dodatkowych materiałów dydaktycznych i pomocy naukowych takich jak prezentacje, ćwiczenia i zadania. Nauczyciele akademicy udostępniają studentom materiały za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz poprzez Portal Studenta UG. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyraziły pozytywne opinie dotyczące wsparcia dydaktycznego udzielanego przez nauczycieli akademickich. Niezbędne informacje o przedmiotach znajdują się w sylabusach, które zawierają cele kształcenia, efekty kształcenia, treści programowe, sposoby weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, sposób i formy zaliczenia, kryteria oceny, a także wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej. Nauczyciele akademicy prezentują ich treść podczas pierwszych zajęć, są one również dostępne online. Na Wydziale Ekonomicznym opiekę dydaktyczną sprawuje również Prodzikan ds. kształcenia oraz Prodzikan ds. rozwoju i współpracy z biznesem, są oni dostępni dla studentów podczas wyznaczonych dyżurów. Studenci mają możliwość zgłaszania ewentualnych problemów bezpośrednio do prodziekanów, a także za pośrednictwem członków Rady Samorządu Studentów WE UG, którzy przekazują

wszystkie uwagi i opinie studentów do Władz Wydziału. Wszystkich niezbędnych informacji w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym udziela studentom dziekanat. W opinii studentów osoby pracujące w dziekanacie mają odpowiedni zakres wiedzy związanej z procesem kształcenia oraz udzielają im niezbędnego wsparcia związanego z tokiem studiów. Godziny pracy dziekanatu dostosowane są do potrzeb studentów studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych kierunku *ekonomia*. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyraziły bardzo pozytywną opinię dotyczącą pracowników dziekanatu oraz ich dostępności. Ponadto na Wydziale funkcjonują opiekunowie specjalności, którzy również sprawują opiekę nad studentami zachęcając ich i motywując do udziału w konferencjach, warsztatach oraz spotkaniach z przedstawicielami przedsiębiorstw. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, że otrzymują rzeczywiste wsparcie, zarówno od prodziekanów jak i opiekunów specjalności.

Zgodnie z regulaminem studiów Uniwersytetu Gdańskiego studenci mogą studiować w ramach indywidualnego planu studiów i programu kształcenia. W ramach indywidualnego planu studiów student uzyskuje zaliczenia i składa egzaminy w terminach indywidualnie ustalanych z prowadzącymi zajęcia w granicach danego roku akademickiego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dziekan na wniosek studenta może wyrazić zgodę na przeniesienie tych terminów na następny rok akademicki lub zwolnienie studenta z obowiązku uczestnictwa w zajęciach. Indywidualny program kształcenia polega na rozszerzeniu zakresu wiedzy w ramach studiowanego kierunku lub specjalności albo na zmianie profilu kształcenia, łączeniu dwóch lub więcej specjalności w obrębie jednego lub więcej kierunków, a także na udziale studenta w pracach badawczych. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, że wiedzą o możliwości studiowania w ramach indywidualnego planu studiów i programu kształcenia.

W ramach wsparcia materialnego studenci mogą wnioskować o przyznanie wszystkich świadczeń wskazanych w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przyznawaniem stypendiów zajmuje się Komisja Stypendialna. Wszystkich niezbędnych informacji związanych z pomocą materialną udzielają pracownicy dziekanatu. Dyżury są dostosowane do potrzeb studentów. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie zaopiniowały system przyznawania pomocy materialnej i dostępność osób odpowiedzialnych za proces przyznawania stypendiów. System pomocy materialnej oferowany studentom jest racjonalny i przejrzysty oraz nie występują opóźnienia w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego kierunku. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, że system stypendialny jest dla nich motywacją do osiągnięcia lepszych wyników w nauce.

Wydział wspiera studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy. Na Wydziale Ekonomicznym osobą odpowiedzialną za ten obszar jest Prodziekan ds. rozwoju i współpracy z biznesem. Studenci WE mają możliwość uczestnictwa w dodatkowych stażach i praktykach, spotkaniach z przedstawicielami biznesu, wizytach studyjnych, konferencjach oraz projektach rozwojowych. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci wyrazili pozytywną opinię w zakresie wsparcia w kontaktach z otoczeniem społeczno-gospodarczym oferowanym przez Wydział. Na Uniwersytecie Gdańskim funkcjonuje również Biuro Karier, które zajmuje się gromadzeniem ofert pracy i praktyk, organizowaniem dodatkowych warsztatów, szkoleń i wykładów dla studentów, doradztwem zawodowym, a także organizacją Akademickich Targów Pracy. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, że nie wiedzą o funkcjonowaniu i możliwościach wsparcia oferowanych przez Biuro Karier. Studenci kierunku *ekonomia* nie uczestniczą w obowiązkowych praktykach. Wydział umożliwia studentom udział w nieobowiązkowych praktykach zawodowych.

Na Uniwersytecie Gdańskim funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, do którego zadań należy projektowanie systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami, podejmowanie działań wpływających na wyrównywanie zakresu usług specjalistycznych, prowadzenie internetowego serwisu informacyjnego poświęconego osobom z niepełnosprawnościami, digitalizowanie dokumentów na potrzeby niewidomych studentów oraz formatowaniem i wykonywanie wydruków brajlowskich, dostosowywanie materiałów informacyjnych do potrzeb niewidomych i niedowidzących, instalowanie, konfigurowanie i testowanie specjalistycznego sprzętu oraz jego oprogramowania dla osób niewidomych, organizacja i prowadzenie szkoleń i doradztwa technicznego dla osób z niepełnosprawnościami, gromadzenie i analiza informacji technologicznych o sprzęcie rehabilitacyjnym przeznaczonym dla osób niewidomych i niedowidzących, podejmowanie działań mających na celu uzupełnianie uniwersyteckich zasobów w sprzęt i nowe technologie wspomagające osoby z niepełnosprawnościami, rejestracja i analiza interwencji i postulatów dotyczących osób z niepełnosprawnościami, podejmowanie niezbędnych interwencji dotyczących osób z niepełnosprawnościami, a także wypożyczanie i udostępnianie sprzętu rehabilitacyjnego osobom niewidomym i niedowidzącym. Biuro prowadzi również pracownię tyfłotechnologiczną dla studentów niewidomych i niedowidzących oraz pracownię projektowania systemów wsparcia osób niepełnosprawnych i standaryzacji usług międzywydziałowych. Na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje Pełnomocnik Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych, do którego zadań należy wsparcie i pomoc studentom z niepełnosprawnościami na Wydziale. Na kierunku *ekonomia* studiuje obecnie 26 osób z niepełnosprawnością. Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na wsparcia w formie asystenta, indywidualną organizację zajęć, a także zmianę sposobu zdawania egzaminu i zaliczania przedmiotu. Zgodnie art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Pracownicy Wydziału podchodzą indywidualnie do każdej osoby, która się do nich głosi, wspólnie szukając możliwości likwidacji barier wynikających z niepełnosprawności.

Na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje 14 kół naukowych, do których przynależność uzależniona jest od zainteresowań studenta. Wydział zapewnia członkom kół naukowych wsparcie finansowe i merytoryczne. Członkowie kół naukowych organizują warsztaty, szkolenia, spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, prowadzą badania naukowe, uczestniczą w wizytach studyjnych, podejmują działania mające na celu wspieranie przedsiębiorczości wśród studentów, a także biorą udział w konferencjach. Efektem ich działań jest możliwość zdobywania i pogłębiania wiedzy, zarówno członków kół jak i studentów kierunku ekonomia. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym członkowie kół naukowych pozytywnie zaopiniowali wsparcie merytoryczne oraz finansowe zapewniane przez Wydział. Dodatkowo przedstawiciele Rady Samorządu Studentów WE stworzyli Radę Kół Naukowych. Celem działania Rady jest omawianie bieżących spraw, a także realizacja wspólnych projektów przez członków kół naukowych funkcjonujących na Wydziale oraz przedstawicieli Samorządu.

Na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje Rada Samorządu Studentów WE, jej członkowie realizują projekty o charakterze integracyjnym – rozrywkowym, akcje charytatywne, a także uczestniczą w działaniach organów kolegialny Wydziału. Do największych projektów realizowanych przez RSS WE można zaliczyć Otrzęsiny, Połowinki, Neptunalia w Sopocie, imprezy okazjonalne oraz Akcję Uraduj groszem. Przedstawiciele Samorządu obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym przyznali, że mają zapewnione odpowiednie wsparcie ze strony uczelni. Mogą oni korzystać z infrastruktury Uniwersytetu,

mają zapewnione biuro oraz środki finansowe na działalność. We wszystkich sprawach związanych z działalnością członkowie Samorządu mogą liczyć na wsparcie Prodziekan ds. rozwoju i współpracy z biznesem. Podczas spotkania z zespołem oceniającym członkowie RSS WE przyznali, że otrzymują rzeczywiste wsparcie od Władz Wydziału, do których mogą się zgłosić w każdej sprawie. Studenci kierunku *ekonomia* mają również możliwości rozwijania swoich zainteresowań pozanaukowych. Na uczelni działa Międzynarodowa organizacja studencka AIESEC, Erasmus Student Network, a także Niezależne Zrzeszenie Studentów.

W ramach wspierania mobilności krajowej studentów Uniwersytet Gdański uczestniczy w programach MOST. W ramach programu studenci mogą skorzystać z możliwości spędzenia jednego lub dwóch semestrów studiów w jednej z partnerskich uczelni w Polsce. W ostatnich 5 latach w programie uczestniczyło 2 studentów kierunku *ekonomia*.

8.2.

Skuteczność systemu wsparcia dydaktycznego dla studentów jest systematycznie badana oraz w miarę możliwości Wydziału udoskonalana. Wsparcie dydaktyczne jest przez studentów oceniane w ramach *Ankiety ewaluacji zajęć przez studentów* oraz *Ankiety ewaluacji zajęć on-line przez studentów*. Ankiety zawierają pytania dotyczące postawy prowadzących zajęcia wobec studentów oraz konsultacji. Zagregowane wyniki ankiet są udostępniane w Internecie. W ramach *badania opinii studentów pierwszych lat studiów o pierwszym kontakcie z UG*, studenci I roku mają możliwość oceny skuteczności systemu wsparcia administracyjnego. Pozostali studenci nie mają możliwości oceny wsparcia administracyjnego w sposób sformalizowany, mogą oni zgłaszać ewentualne uwagi do prodekanów oraz za pośrednictwem Rady Samorządu Studentów WE. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, że chcieli mieć możliwość oceny pracy obsługi administracyjnej w sposób sformalizowany. Uniwersytet Gdański nie bada również w sposób systemowy i sformalizowany problemów i potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Studenci z niepełnosprawnościami mogą zgłaszać ewentualne problemy do Pełnomocnika Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych oraz w Biurze ds. Osób Niepełnosprawnych. Uczelnia na bieżąco reaguje na sugestie studentów i dostosowuje metody wsparcia do indywidualnych potrzeb danego studenta. Dodatkowo Rada Samorządu Studentów WE przeprowadza *ankietę studencką* w ramach, której studenci mogą oceniać różne aspekty funkcjonowania Wydziału, działalność Samorządu oraz kół naukowych, nauczycieli akademickich, dostęp do informacji, program studiów, a także organizowane na Wydziale wydarzenia o charakterze integracyjno-rozrywkowym. Zawarte w ankietach uwagi studentów członkowie Samorządu przekazują do Władz Wydziału.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System opieki dydaktycznej, materialnej i naukowej jest dostosowany do potrzeb studentów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego. Studenci mogą liczyć na wsparcie dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich. Niezbędne wsparcie związane z tokiem studiów studenci otrzymują od pracowników dziekanatu, prodekanów oraz opiekunów specjalności. Studenci mają możliwość zgłaszania ewentualnych problemów bezpośrednio do pracowników Wydziału, a także za pośrednictwem Rady Samorządu Studentów WE. Zgodnie z regulaminem studiów Uniwersytetu Gdańskiego studenci mogą studiować w ramach indywidualnego planu studiów i programu kształcenia. Na uczelni funkcjonuje efektywny system pomocy materialnej, który w opinii studentów jest motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce. Wydział wspiera studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy poprzez organizację dodatkowych staży i praktyk, spotkań z przedstawicielami biznesu, wizyt studyjnych, konferencji oraz

projektów rozwojowych. Na Uniwersytecie Gdańskim funkcjonuje również Biuro Karier, jednakże studenci kierunku ekonomia nie wiedzą o możliwościach wsparcia oferowanych przez Biuro. Studenci kierunku *ekonomia* nie uczestniczą w obowiązkowych praktykach. Jednostka efektywnie wspiera studentów z niepełnosprawnościami w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć na wsparcie Pełnomocnika Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Biura ds. Osób Niepełnosprawnych. Na Wydziale Ekonomicznym funkcjonują koła naukowe, ich członkowie mają zapewnione wsparcie finansowe i merytoryczne. Władze Uczelni wspierają Radę Samorządu Studentów WE, która realizuje projekty o charakterze integracyjno-rozrywkowym, akcje charytatywne, a także uczestniczy w działaniach organów kolegiatny Wydziału. W ramach wspierania mobilności krajowej studentów Uniwersytet Gdański uczestniczy w programie MOST. Skuteczność systemu wsparcia dydaktycznego jest systematycznie badana w ramach prowadzonych na Wydziale ankiet. Badanie skuteczności systemu wsparcia administracyjnego dla studentów ma charakter nieformalny, studenci mogą zgłaszać ewentualne zastrzeżenia do Władz Wydziału oraz RSS WE.

Dobre praktyki

- Na Wydziale Ekonomicznym funkcjonuje Rada Kół Naukowych. Celem działania Rady jest omawianie bieżących spraw, a także realizacja wspólnych projektów przez członków kół naukowych funkcjonujących na Wydziale oraz przedstawicieli Samorządu Studentów.
- Rada Samorządu Studentów WE przeprowadza *ankietę studencką* w ramach, której studenci mogą oceniać różne aspekty funkcjonowania Wydziału, działalność Samorządu oraz kół naukowych, nauczycieli akademickich, dostęp do informacji, program studiów, a także organizowane na Wydziale wydarzenia o charakterze integracyjno-rozrywkowym. Zawarte w ankietach uwagi studentów członkowie Samorządu przekazują do Władz Wydziału.

Zalecenia

- Zaleca się podjęcia działań mających na celu poprawę systemu informowania studentów kierunku *ekonomia* o możliwościach wsparcia oferowanych przez Biuro Karier.
- Zaleca się podjęcie działań mających na celu zachęcenie studentów kierunku *ekonomia* do uczestnictwa w Programie MOST poprzez na przykład zintensyfikowanie działań promocyjnych.
- Zaleca się umożliwienie wszystkim studentom oceny obsługi administracyjnej w sposób sformalizowany, dobrym rozwiązaniem wydaje się stworzenie odpowiedniej ankiety.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Dostosowanie określeń zawartych w dokumentach wydziału zgodnych z ustawą Prawo o Szkolnictwie Wyższym	We wszystkich dokumentach Wydziału Ekonomicznego wprowadzono nazewnictwo zgodne z ustawą

<p>Ewentualna zmiana nazwy specjalności Transport i Logistyka – struktura realizowanych przedmiotów wskazuje, że większość z nich odnosi się do ekonomiki transportu</p>	<p>Zmianę nazwy specjalności potwierdza uchwała Rady Wydziału Ekonomicznego UG z dnia 16 czerwca 2011 roku w sprawie zmiany nazwy specjalności Transport i logistyka na kierunku <i>ekonomia</i> na: <i>Ekonomika transportu i logistyka</i></p>
<p>Dostosowanie części prac dyplomowych do kanonu kierunku, brak hipotez w pracach</p>	<p>Władze Wydziału Ekonomicznego oraz Promotorzy prac dyplomowych zostali zobowiązani do zapewnienia pełnej zgodności tematów prac z kierunkiem</p>
<p>Zapewnienie efektywności Systemu zapewnienia jakości kształcenia, w części związanej z ankietami wypełnianymi przez studentów</p>	<p>system zapewnienia jakości kształcenia jest w dalszym ciągu udoskonalany, jednak odsetek studentów biorących udział w ankietowaniu nie jest duży i w części przypadków nie pozwala na wyciągnięcie wniosków; na poziomie wydziału istnieje jednak system tradycyjny, stanowiący uzupełnienie systemu; liczne działania w kierunku zwiększenia liczby ankietowanych studentów podejmuje na poziomie WE Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia</p>
<p>Zwiększenie internacjonalizacji procesu dydaktycznego pod względem liczby wykładowców z zagranicy</p>	<p>Liczba wykładowców z zagranicy uległa zdecydowanemu zwiększeniu; liczne wizyty wykładowców z różnych stron świata są dowodem na zwiększenie stopnia internacjonalizacji Wydziału Ekonomicznego</p>
<p>Dostosowanie jednego z dwóch budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>	<p>Oddanie do użytku nowego budynku oraz inwestycje w tym zakresie wyeliminowały problem braku dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych (np. podjazd, windy); w przypadku konieczności pomocy dla osób niepełnosprawnych zadanie to realizuje pracownik WE</p>